STRATEGIJA RAZVOJA SLOVENIJE

Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj
Odgovarja dr. Janez Šušteršič, direktor

http://www.gov.si/umar/

Uredniki: dr. Janez ŠUŠTERŠIČ, dr. Matija ROJEC, Klavdija KORENIKA

Lektoriranje: Karla ŽELEZNIK
Oblikovna zasnova: Sandi RADOVAN, studio DVA
Računalniška postavitev in prelom: Ema Bertina KOPITAR

Tisk: Tiskarna SOLOS, Ljubljana
Naklada: 1000

Ljubljana, 2005

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

338.27(497.4)

STRATEGIJA razvoja Slovenije / [uredniki Janez Šušteršič, Matija Rojec, Klavdija Korenika]. - Ljubljana : Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, 2005

ISBN 961-6031-52-X
1. Šušteršič, Janez, 1966-
221381120

© 2005, Urad RS za makroekonomske analize in razvoj

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE
URAD RS ZA MAKROEKONOMSKE ANALIZE IN RAZVOJ

Strategija razvoja Slovenije

Sprejeto na 30. redni seji Vlade RS dne 23. 6. 2005

Vsebina

Povzetek **7**

1. Vizija in cilji razvoja Slovenije **13**

1.1. Zakaj nova strategija? 13
1.2. Razvojno izhodišče Slovenije 15
1.3. Štirje strateški cilji razvoja Slovenije 18
1.4. Razvojna vizija Slovenije 21

2. Pet razvojnih prioritet in akcijski načrt **25**

Prva razvojna prioriteta:
Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast 25

Druga razvojna prioriteta:
Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta 29

Tretja razvojna prioriteta:
Učinkovita in cenejša država 33

Četrta razvojna prioriteta:
Moderna socialna država in večja zaposlenost 37

Peta razvojna prioriteta:
Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja 40

Priloga: Uresničljivost gospodarskega cilja strategije **47**

Proces priprave Strategije razvoja Slovenije **50**

Povzetek

Strategija razvoja Slovenije (SRS) opredeljuje vizijo in cilje razvoja Slovenije ter pet razvojnih prioritet z akcijskimi načrti. V ospredju nove strategije je celovita blaginja vsakega posameznika ali posameznice. Zato se strategija ne osredotoča samo na gospodarska vprašanja, temveč vključuje socialna, okoljska, politična in pravna ter kulturna razmerja. Zaradi takšne postavitve ciljev je SRS po svoji vsebini tudi strategija trajnostnega razvoja Slovenije, hkrati pa pomeni tudi prenos ciljev Lizbonske strategije v nacionalno okolje, to je ob upoštevanju specifičnih razvojnih priložnosti in zaostankov Slovenije.

Štirje temeljni cilji razvoja Slovenije so:

(i) Gospodarski razvojni cilj je v desetih letih preseči povprečno raven ekonomske razvitosti EU (merjeno z BDP na prebivalca v pariteti kupne moči) in povečati zaposlenost v skladu s cilji Lizbonske strategije.

(ii) Družbeni razvojni cilj je izboljšanje kakovosti življenja in blaginje vseh posameznic in posameznikov, merjene s kazalniki človekovega razvoja, socialnih tveganj in družbene povezanosti.

(iii) Medgeneracijski in sonaravni razvojni cilj je uveljavljanje načela trajnosti kot temeljnega kakovostnega merila na vseh področjih razvoja, vključno s ciljem trajnostnega obnavljanja prebivalstva.

(iv) Razvojni cilj Slovenije v mednarodnem okolju je, da bo s svojim razvojnim vzorcem, kulturno identiteto in angažiranim delovanjem v mednarodni skupnosti postala v svetu prepoznavna in ugledna država.

Da bi Slovenija lahko dosegla te ambiciozne cilje, mora pripraviti in izvesti temeljite strukturne reforme in spremeniti svoj dosedanji razvojni vzorec. Slovenija danes ni več tista nova država članica, ki najhitreje zmanjšuje razvojni zaostanek za EU. Zaradi počasnosti sprememb je pričela izgubljati svojo globalno konkurenčnost, dohitevajo in na posameznih področjih tudi prehitevajo nas nekatere druge tranzicijske države. Slovensko gospodarstvo je preveč regulirano, birokratizacija poslovnega okolja omejuje podjetniški razvoj. Počasno prestrukturiranje gospodarstva se kaže v njegovi skromni inovativnosti, šibki podjetniški aktivnosti, ohranjanju visokega deleža delovno intenzivne industrije, prenizki tehnološki zahtevnosti izvoza, počasni rasti tržnih storitev in finančnega posredništva ter neučinkovitem nemenjalnem sektorju gospodarstva. V tem okviru je omejujoč dejavnik tudi gospodarjenje s prostorom s strani javnega sektorja, ki ni prilagojeno dinamičnim zahtevam tržnega gospodarstva. Negativni demografski trendi, staranje prebivalstva in neprilagojeni socialni modeli lahko dolgoročno ogrozijo tudi doseženo raven socialne blaginje ljudi. Slovenska država tudi ne uspeva dovolj aktivirati civilne družbe in jo povezati v ustvarjalno kooperativno omrežje.

Nov slovenski razvojni model zato združuje pozitivne lastnosti evropskih modelov liberalnega gospodarstva in partnerske države, ki ustrezajo našim razvojnim sposobnostim in vrednotam. Če želi Slovenija izboljšati svoj položaj in se uvrstiti med najbolj razvite države EU, mora bistveno izboljšati svojo globalno konkurenčnost. To pa zahteva bolj korenite strukturne reforme, ki bodo rešile temeljne razvojne probleme in premagale odpore do hitrejših družbenih sprememb.

Namesto dosedanjega gradualističnega pristopa potrebujemo korenit reformni zasuk k zagotavljanju večje konkurenčne sposobnosti in trajnostnega razvoja Slovenije. Zato moramo nadgraditi naš dosedanji razvojni model. Nova politično ekonomska vizija Slovenije je socialno tržno gospodarstvo, ki bo povezalo bolj liberalno in tržno gospodarstvo z bolj ekonomsko učinkovito in prilagodljivo, toda socialno partnersko državo.

Dosedanji razvojni model	*Vizija novega modela družbenega razvoja*
regulacija in birokratizacija trgov	deregulacija in liberalizacija trgov
omejevalno podjetniško okolje	spodbujanje nastajanja in rasti podjetij
relativna zaprtost finančnih trgov	odprtost finančnih trgov in konkurence
nezadostna prilagodljivost trga dela	večja prožnost trga dela
kolektivni sistemi socialne varnosti	individualne potrebe in odgovornost
korporativizem velikih socialnih partnerjev	odprto in široko partnersko sodelovanje
birokratsko-hierarhični sistem javne uprave	decentralizacija in javno zasebno partnerstvo
poudarek makroekonomskemu in socialnemu ravnovesju	poudarek trajnostnemu razvoju na temelju strukturnih reform in večje družbene dinamike

Slovenija svojo razvojno vizijo uresničuje znotraj Evropske unije kot prostora, ki omogoča razvoj različnih družbenih modelov in poti razvoja. Uspeh EU v prihodnosti je odvisen od ohranjanja politične kulture medsebojnega sporazumevanja in dogovarjanja o skupnih ciljih in projektih EU. Slovenija sprejema vrednote politične zmernosti ter iskanja sporazumnih rešitev znotraj EU in se zavzema za postopno utrjevanje njene federalne politično ekonomske ureditve kot skupnosti suverenih držav. Naša vizija EU temelji na različnosti in tekmovalnosti in ne na pretirani centralizaciji institucij in koncentraciji politično ekonomske moči posameznih članic. V EU morata prevladovati sožitje narodov in držav ter hkrati globalna konkurenca podjetij in posameznikov.

Ključni nacionalni razvojni cilji v obdobju 2006–2013 so:

- trajnostno povečanje blaginje in kakovosti življenja vseh posameznic in posameznikov;
- izboljšanje možnosti vsakega človeka za dolgo, zdravo in aktivno življenje z vlaganji v učenje, izobrazbo, zdravje, kulturo, bivalne pogoje in druge vire za uresničenje osebnih potencialov;
- oblikovanje bolj dinamične in prilagodljive družbe, ki se bo sposobna hitreje odzivati na izzive globalizacije in enotnega evropskega trga;
- vzdržno povečevanje gospodarske rasti in zaposlenosti na temelju načel trajnostnega razvoja in dolgoročnega ohranjanja ekonomskih, socialnih in okoljskih ravnovesij;
- povečanje globalne konkurenčnosti s spodbujanjem inovativnosti in podjetništva, razširjanjem uporabe informacijsko komunikacijske tehnologije ter z učinkovitim posodabljanjem in vlaganjem v učenje, izobraževanje, usposabljanje in raziskave in razvoj;

- povečanje učinkovitosti države in zmanjšanje njene neposredne vloge v gospodarstvu;
- zmanjšanje socialnih tveganj za najbolj ranljive skupine, zmanjševanje revščine in socialne izključenosti;
- ustvarjanje pogojev za trajno obnavljanje prebivalstva;
- hitrejši razvoj vseh regij in zmanjševanje zaostanka najmanj razvitih;
- trajnostni okoljski in prostorski razvoj;
- krepitev vseh oblik varnosti, dosledno spoštovanje človekovih pravic, preprečevanje diskriminacije in aktivno zagotavljanje enakih možnosti.

Pet ključnih razvojnih prioritet za doseganje zastavljenih ciljev je:

1. Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast
- Spodbujanje podjetniškega razvoja in povečanje konkurenčnosti
- Povečanje prilivov razvojno spodbudnih domačih in tujih naložb
- Podpora internacionalizaciji gospodarstva
- Povečanje konkurenčne sposobnosti storitev
- Uspešna vključitev v evropski tečajni mehanizem ERM 2 in prevzem evra

2. Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta
- Povečanje gospodarske učinkovitosti in obsega vlaganj v raziskave in tehnološki razvoj
- Izboljšanje kakovosti izobraževanja in spodbujanje vseživljenjskega učenja

3. Učinkovita in cenejša država
- Povečanje institucionalne konkurenčnosti in učinkovitosti države
- Razvojno prestrukturiranje javnih financ
- Zagotovitev boljšega delovanja pravosodnega sistema

4. Moderna socialna država in večja zaposlenost
- Izboljšanje prilagodljivosti trga dela
- Modernizacija sistemov socialne zaščite
- Zmanjševanje družbene izključenosti in socialne ogroženosti

5. Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja
- Trajno obnavljanje prebivalstva
- Skladnejši regionalni razvoj
- Zagotavljanje optimalnih pogojev za zdravje
- Izboljšanje gospodarjenja s prostorom
- Integracija okoljevarstvenih meril v sektorske politike in potrošniške vzorce
- Razvoj nacionalne identitete in kulture

Ena osnovnih pomanjkljivosti dosedanjih razvojnih strategij je bila njihovo slabo izvajanje ter odsotnost dopolnjevanja in izboljševanja. Nov strateški pristop zato veliko pozornost namenja konkretni izvedbi in stalnemu izboljševanju strategije. Zato strategija posamezne usmeritve povezuje v pet razvojnih prioritet, ki predstavljajo najpomembnejša področja delovanja za doseganje strateških ciljev in so podprta s konkretnimi akcijskimi načrti za naslednji dve leti. Iz usmeritev so izpeljani konkretni ukrepi z odgovornimi nosilci in merljivimi cilji; uresničevanje strategije vodi vlada kot odgovorno politično telo, vendar pri izvajanju strategije sodelujejo tudi nevladne institucije. Takšna v implementacijo usmerjena struktura strategije bo omogočila tudi pripravo dovolj natančnih poročil o njenem izvajanju, ki bodo podlaga za široko razpravo o uresničevanju ciljev in o potrebnih spremembah. Nova strategija je s tega vidika odprta knjiga, ki predvideva sistematično in stalno dopolnjevanje in spreminjanje vsebinskih opredelitev, ciljev in ukrepov. Načrtovanje prihodnosti je namreč odprt proces, strategije pa so samo del neprestanega iskanja najboljših rešitev družbenega razvoja.

Dohitevanje povprečne razvitosti razširjene EU do leta 2013 zahteva, da v obdobju 2006–2013 v povprečju presegamo stopnjo rasti razvitejših članic EU za tri odstotne točke. To je ambiciozen cilj na zgornji meji dosegljivega. Predstavlja zgornjo možno mejo rasti slovenskega gospodarstva, ki je dosegljiva le ob optimalni implementaciji ukrepov SRS. Med leti 1993 in 2003 je bila povprečna stopnja realne gospodarske rasti 3,8 odstotka. Dohitevanje povprečja EU do leta 2013 in zato potreben preskok v stopnji gospodarske rasti zahtevata tudi preskok v miselnosti in dvig potencialne gospodarske rasti.

Celotno obdobje lahko z vidika dinamike gospodarske rasti razdelimo v tri podobdobja. V prvem obdobju do leta 2007, ko bo potekalo izvajanje kratkoročnih ukrepov, predvidenih v strategiji, in bodo tudi makroekonomske politike zaradi izpolnjevanja maastrichtskih konvergenčnih kriterijev naravnane predvsem stabilizacijsko, je predvideno zmerno pospeševanje gospodarske rasti in znižanje inflacije na raven maastrichtskega kriterija. Rast produktivnosti v tem obdobju še ne bi bistveno odstopala od rasti, dosežene v zadnjih desetih letih, tudi v sami strukturi bruto domačega proizvoda še ne bo prišlo do bistvenih sprememb. Preboj na višjo razvojno raven in preseganje 5-odstotne gospodarske rasti bo možno šele v letu 2007, ko bi kratkoročni ukrepi, prevideni v strategiji, že začeli dajati prve rezultate in bi vplivali na hitrejšo rast produktivnosti in konkurenčnosti gospodarstva. Obdobju pospešene gospodarske rasti, ki bi se zaključilo okrog leta 2010, bi sledilo obdobje relativne umiritve rasti na ravni okrog 5 odstotkov, kar bi z uresničevanjem ukrepov SRS predstavljalo novo raven potencialne rasti BDP, inflacija pa bi se približala evropskemu povprečju.

Na ponudbeni strani bo razvojni preskok zahteval prestrukturiranje gospodarstva v smeri močnejših storitvenih dejavnosti (povečanje deleža v strukturi dodane vrednosti na 67 % do leta 2013), kjer se bo obseg na znanju temelječih storitev povečeval znantno hitreje od obsega ostalih storitev. V okviru storitev, ki temeljijo na znanju, bodo najhitreje naraščale finančne, poslovne in telekomunikacijske storitve. Zaostanek finančnega sektorja je po kazalcih razvitosti za razvitostjo finančnega sektorja v EU večji od relativnega zastanka pri BDP, zato ima finančno posredništvo vse možnosti za zelo hiter razvoj in bi poleg poslovnih storitev lahko beležil najvišje

stopnje rasti dodane vrednosti po dejavnostih, ki bi močno presegale stopnjo gospodarske rasti. Tudi med javnimi storitvami bo najhitreje naraščal obseg na znanju temelječih storitev: zdravstva in socialnega varstva ter izobraževanja.

Hkrati bi z optimalno implementacijo ukrepov SRS tudi v slovenski predelovalni industriji lahko spodbudili razvojni preboj v smeri uveljavitve visoko in srednje visoko tehnoloških panog. Te panoge bi se približale 50-odstotnemu deležu v skupni ustvarjeni dodani vrednosti dejavnosti; skupni delež predelovalnih dejavnosti kot celote pa naj se v okviru proizvodne strukture BDP-ja ne bi povečeval. Podoben razvojni preboj sta izpeljali Finska in Madžarska, slednja s pomočjo neposrednih tujih investicij, prva pa z angažiranjem človeškega kapitala in velikimi ter učinkovitimi vlaganji v raziskave in razvoj.

Gospodarska rast in vlaganja v znanje bodo omogočila tudi večjo zaposlenost. V obdobju pospešene gospodarske rasti bo tudi letna rast skupne zaposlenosti lahko presegla 1 %, ciljno 70-odstotno stopnjo zaposlenosti pa bo Slovenija lahko dosegla v letu 2013. To bo omogočilo tudi postopno zniževanje brezposelnosti, ki bi se do konca obdobja lahko približala 3 %.

1. Vizija in cilji razvoja Slovenije

1.1. Zakaj nova strategija?

1. Slovenija z včlanitvijo v EU dobiva nov institucionalni in razvojni okvir, ki temeljito spreminja pogoje in načine uresničevanja slovenskega nacionalnega razvoja. V zadnjem desetletju je bil temeljni cilj RS uspešna izpeljava tranzicije in vključitev v EU. Že ta proces je bil podprt s strateškimi razvojnimi dokumenti. Sedaj je pred nami obdobje, v katerem mora Slovenija kot članica EU ponovno preudariti strateški položaj tudi v širšem globalnem okviru. Spoznati moramo svoje dosedanje slabosti in razvojne priložnosti ter nanje odgovoriti z ustrezno strategijo. Za Slovenijo moramo poiskati načine, kako bomo svoje nacionalne cilje dosegali na trajnosten način in v okviru skupnih evropskih pravil, politik in strategij, zlasti prenovljene Lizbonske strategije. Odgovoriti moramo na vprašanje, kako znotraj EU zagotoviti hitrejši gospodarski razvoj, večjo zaposlenost in potrebno socialno varnost, izboljšanje okolja, varovanje narave in trajnostno rabo naravnih virov. Vse to bo omogočilo večjo materialno in duhovno blaginjo državljanov ter višjo kakovost življenja sedanjih in prihodnjih generacij.

2. V ospredju nove strategije je celovita blaginja vsakega posameznika ali posameznice. Zato se strategija ne osredotoča samo na gospodarska vprašanja, temveč vključuje socialna, zdravstvena, kulturna, okoljska, politična in pravna razmerja. Kot taka predstavlja strategijo trajnostnega razvoja. Dolgoročni cilj Slovenije je trajnostno izboljšanje blaginje njenih prebivalcev, za kar moramo v naslednjih desetih letih preseči povprečno gospodarsko razvitost EU ter zmanjšati tveganja na področju socialne varnosti in okolja. V razviti sodobni družbi je proizvodnja in razdelitev bogastva povezana s porazdelitvijo tveganj, ki so prav tako gospodarska, socialna, okoljska, politična in kulturna. Zato samo široko zasnovana strategija lahko ponudi odgovore na dejstva sodobne globalizacije, na katera mora Slovenija odgovarjati s potezami, ki upoštevajo posebnosti njenega položaja in tako prispevajo tudi k razvoju nacionalne identitete. Slovenija želi v okviru EU in širše utrditi svoj mednarodni položaj in uveljaviti dolgoročne kulturne, politične in gospodarske interese. Pri tem njene razvojne prioritete in posamezni ukrepi odražajo tudi globalne strateške usmeritve Lizbonske strategije.

3. Ena osnovnih pomanjkljivosti dosedanjih razvojnih strategij je bila njihovo slabo izvajanje ter odsotnost dopolnjevanja in izboljševanja. Nov strateški pristop zato veliko pozornost namenja konkretni izvedbi in stalnemu izboljševanju strategije. Za uspešno izvajanje je ključna jasna opredelitev ciljev in nosilcev ukrepov, predvsem pa vzpostavitev preglednega monitoringa uresničevanja strategije. Zato strategija posamezne usmeritve povezuje v pet razvojnih prioritet, ki predstavljajo najpomembnejša področja delovanja za doseganje strateških ciljev in so podprta s konkretnimi akcijskimi načrti za naslednji dve leti. Iz usmeritev so izpeljani konkretni ukrepi z odgovornimi nosilci in merljivimi cilji; uresničevanje strategije vodi vlada kot odgovorno politično telo, vendar pri izvajanju strategije sodelujejo tudi nevladne institucije. Takšna v implementacijo usmerjena struktura strategije bo omogočila tudi pripravo dovolj natančnih poročil o njenem izvajanju, ki bodo podlaga za široko

razpravo o uresničevanju ciljev in o potrebnih spremembah. Nova strategija je s tega vidika odprta knjiga, ki predvideva sistematično in stalno dopolnjevanje in spreminjanje vsebinskih opredelitev, ciljev in ukrepov. Načrtovanje prihodnosti je namreč odprt proces, strategije pa so samo del neprestanega iskanja najboljših rešitev družbenega razvoja.

4. Vizije, cilji, strateški ukrepi in akcijski načrti sami po sebi ne pripeljejo do uspeha. To lahko naredimo le ljudje in vrednote, ki nas pri tem usmerjajo. Zato je za uspešno izvedbo strategije potrebna kultura razvojnih sprememb. Cilje bomo dosegli z uresničevanjem razvojne vizije Slovenije kot v svet odprte, dinamične, prilagodljive in razvojno uravnotežene na znanju temelječe družbe. Javne razprave o prihodnosti Slovenije, ki so potekale v zadnjih dveh letih, so pokazale, da obstaja osnovno soglasje o viziji in temeljnih razvojnih ciljih države, pa tudi zavest, da so za njihovo uresničitev potrebne spremembe. Odgovornost vlade je, da na podlagi tega soglasja pripravi in izpelje celovite strukturne reforme, tudi kadar bodo te zahtevale dodatne napore in prilagajanje ali kadar bodo trčile na nasprotovanje obstoječih interesov. K realizaciji strategije mora pritegniti ustvarjalne sposobnosti ljudi, razvojni potencial institucij in različne interese države, podjetij in civilne družbe. S tem bomo dosegli potrebni razvojni preboj in želene družbene spremembe.

5. Namen Strategije razvoja Slovenije je:

- oblikovati celovito strategijo, ki bo zagotovila trajnostni gospodarski, socialni in okoljski razvoj, aktivno in enakopravno vključenost v EU, razvoj nacionalne, kulturne in prostorske identitete ter njene prepoznavnosti v svetu;

- zagotoviti institucionalno okolje in organiziranost za uspešnejši družbeni razvoj, ki bo zmanjšal zaostanek za najrazvitejšimi državami EU in omogočil nov razvojni preboj, večjo kakovost življenja in celovit človekov napredek sedanjih in prihodnjih generacij;

- doseči potrebno stopnjo družbenega soglasja o temeljni razvojni viziji in strateških usmeritvah in s tem okrepiti politično zavezo za uresničevanje strategije s pomočjo razvojnih prioritet, akcijskih načrtov, merljivih ciljev, ukrepov ter z opredelitvijo odgovornih nosilcev.

Strategija razvoja Slovenije je krovna nacionalna razvojna strategija, ki izhaja iz načel trajnostnega razvoja in integracije razvojnih politik. Področne, sektorske in regijske strategije razvoja, nacionalni programi in drugi razvojni dokumenti morajo biti v svojih vsebinskih opredelitvah skladni s splošnimi strateškimi usmeritvami, hkrati pa morajo biti usklajeni tudi z drugimi dokumenti, ki so namenjeni doseganju istih ali podobnih ciljev. SRS kot krovni strateški razvojni dokument upošteva usmeritve že sprejetih razvojnih dokumentov, jih povezuje v koherentno celoto in usklajuje z razvojnimi cilji države kot celote. Izvajanje razvojne funkcije države preko koordinacije področnih politik in uporabe ustreznih finančnih instrumentov bo podrobneje razdelano v Državnem razvojnem programu (DRP). DRP je predviden kot način za "prevedbo" strateških usmeritev v konkretne in s proračunskimi možnostmi skladne programe in projekte. DRP je treba oblikovati tako, da bo zajemal

celovito razvojno politiko države, ki bo po vsebini (prioritetah) usklajena s SRS, glede financiranja pa z državnim proračunom in z realnimi možnostmi države za pridobivanje sredstev iz drugih virov.

Strategija bo svoje namene dosegla, če bo postala orodje neprestanih družbeno razvojnih sprememb. Zato je treba zagotoviti izvajanje in spremljanje uresničevanja sprejete strategije in njeno sprotno dopolnjevanje.

1.2. Razvojno izhodišče Slovenije

6. Poročilo o razvoju ugotavlja, da je Slovenija v obdobju tranzicije uspela pomembno zmanjšati svoj zaostanek za povprečjem EU predvsem na področju gospodarskega razvoja. V tranzicijskem obdobju je dosegala visoko in stabilno gospodarsko rast. Med letoma 1993 in 2003 je bila povprečna stopnja realne gospodarske rasti 3,8 odstotka. Čeprav ne najvišja, pa je bila takšna rast najbolj stabilna med vsemi državami na prehodu in je bila dosežena brez večjih makroekonomskih in socialnih neravnovesij. Slovenija se je do sedaj razvijala kot korporativistična družba, kar je prevladujoč vzorec kontinentalnega dela Evrope. To pomeni, da so za blaginjo državljanov odgovorni predvsem javni sistemi socialne države, v katerih dejavno sodelujejo tradicionalni socialni partnerji (delodajalci in sindikati), manj pa podjetja in posamezniki. Kljub zmanjševanju gospodarskega zaostajanja je ključni razvojni zaostanek Slovenije za povprečjem razširjene EU še vedno prav na področju gospodarske razvitosti, medtem ko so na socialnem in okoljskem področju zaostanki manjši in omejeni na posamezne segmente. Zato strategija med kratkoročnimi prioritetami na prvo mesto postavlja konkurenčnost gospodarstva in zdržno gospodarsko rast kot pogoj za trajnostni razvoj.

7. V zadnjih treh letih se je slovenska gospodarska rast, ob poslabšanju razmer v glavnih gospodarskih partnericah, upočasnila predvsem zaradi počasnega prestrukturiranja gospodarstva in šibke razvojne politike. Slovenija ni več tista nova država članica, ki najhitreje zmanjšuje razvojni zaostanek za EU. Počasno prestrukturiranje gospodarstva se kaže v njegovi skromni inovativnosti, šibki podjetniški aktivnosti, ohranjanju visokega deleža delovno intenzivne industrije, prenizki tehnološki zahtevnosti izvoza, počasni rasti tržnih storitev in finančnega posredništva ter neučinkovitem nemenjalnem sektorju gospodarstva. Vse to zmanjšuje možnosti hitrejše gospodarske rasti in razvoja podjetij (problem realne konvergence z EU). To je bil hkrati tudi temeljni dejavnik dolgotrajnega ohranjanja inflacije na sorazmerno visoki ravni (problem nominalne konvergence z EU). Slovenija je zaradi počasnosti sprememb pričela izgubljati svojo globalno konkurenčnost. Nekatere druge tranzicijske države nas dohitevajo in nas na posameznih področjih tudi prehitevajo. Če želi Slovenija izboljšati svoj položaj in se uvrstiti med najbolj razvite države EU, mora bistveno izboljšati svojo globalno konkurenčnost. To pa zahteva bolj korenite razvojne reforme, ki bodo rešile temeljne razvojne probleme in premagale odpore do hitrejših družbenih sprememb.

8. Dosedanja počasnost prestrukturiranja je rezultat prevladujočega gradualističnega pristopa, ki je bil temeljna značilnost slovenske političnoekonomske tranzicije. Postopne spremembe in počasne reforme ekonomskega in socialnega modela družbe

so sicer zmanjševale ekonomska tveganja in zniževale socialno ceno postsocialističnih sprememb, toda sedaj je Slovenija v točki, ko so razvojni stroški gradualizma večji od njegovih koristi. To pomeni, da potrebujemo preboj na področju strukturnih reform socialne države in aktivnejšo politiko globalne konkurenčnosti, ki bo pospeševala podjetništvo in prestrukturiranje podjetij. Istočasno pa mora premišljena kombinacija makroekonomskih politik – monetarne, fiskalne, dohodkovne in cenovne – zagotoviti nominalno konvergenco znotraj EU in prevzem evra.

9. Slovenija je ob uspešnem gospodarskem razvoju v obdobju tranzicije uspela ohraniti sorazmerno ugodno raven socialne razvitosti, kjer po številnih kazalcih dosega povprečno raven EU 15. Stopnja tveganja revščine se znižuje, izmerjena dohodkovna neenakost se ne povečuje, brezposelnost je nižja od povprečne v EU, regionalne razlike pa se povečujejo bistveno počasneje kot v večini drugih tranzicijskih držav. Ob tem se podaljšuje življenjska doba in zmanjšuje umrljivost dojenčkov. Vendar pa je bila visoka tudi cena teh rezultatov, saj je bilo socialno ravnovesje doseženo tudi s pogosto neracionalnim subvencioniranjem manj produktivnega dela gospodarstva ter z oblikovanjem težko preglednega sistema socialnih prejemkov. Delež neaktivnega prebivalstva je prevelik, zlasti med starejšimi in manj izobraženimi, v zadnjem času pa vse bolj tudi med mladimi iskalci zaposlitve. Stopnja izobrazbe je še prenizka, vseživljenjsko učenje preskromno za tekoče prilagajanje spremembam v okolju. Slovenija bo v naslednjem desetletju tudi vse bolj občutila ekonomske in družbene izzive spreminjanja prebivalstvene strukture, nizke stopnje rodnosti in vse bolj dolgožive družbe. To pomeni, da sedanji model medgeneracijske solidarnosti vse bolj obremenjuje aktivno prebivalstvo. Temu se pridružuje še kratkoročnejši problem premajhne ciljne naravnanosti socialnih prejemkov. Rešitev je zato v reformi socialnih sistemov v smeri jasno opredeljenih in omejenih univerzalnih javnih programov socialne varnosti, uveljavljanja različnih oblik javno zasebnega partnerstva, večje stopnje poslovne racionalizacije socialnih sistemov in večje odgovornosti posameznikov.

10. Ob sorazmerno ugodnem socialnem razvoju se Slovenija srečuje z izzivi prehoda v dolgoživo družbo. Sočasni učinek izboljšanja življenjskih pogojev, ki se kaže v podaljševanju pričakovanega življenja in zmanjšanju števila rojstev, se družbeno kaže kot staranje prebivalstva. Staranje je proces, ki je posledica številnih dejavnikov, njegov rezultat pa je dolgoživa družba. Na ta proces se večina evropskih družb odziva podobno. Iščejo, preizkušajo ali že uvajajo politike, ki zadevajo starejše generacije (ko so že v starosti, ko so upokojene ali ko bi se lahko upokojile); preverjajo, spreminjajo in popravljajo politike, ki so usmerjene k mlajšim generacijam (tistim, ki so še zmožni postati starši in so tudi še aktivni). Njihove izkušnje kažejo, da se problemov, ki jih označuje pojem staranja prebivalstva, ne da rešiti na hitro in s parcialnim pristopom. Dolgoživa družba se namreč po svojih osnovnih značilnostih razlikuje od tiste, kjer so bila razmerja med starostno opredeljenimi skupinami drugačna. Treba ji je prilagoditi sisteme socialnega, pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja, politike na področju zaposlovanja in socialnega varstva, nikakor se tudi ne moremo izogniti potrebi po drugačnem pogledu in odnosu do aktivnosti. Ustvarjati moramo smiselne pogoje za zaposlovanje starejših skupin prebivalstva, tako da se bodo pripravljeni vračati na ekonomski trg dela, ter pogoje, v katerih se bodo mlajši lažje in z manj negotovosti odločali za oblikovanje družine. Ustvarjanje pogojev za zgodnjo socialno in ekonomsko osamosvojitev mladih, pomoč tistim, ki

ustvarijo družino in so na začetku kariere, ustrezna stanovanjska politika za mlade družine, na drugi strani pa prilagoditev delovnih pogojev in spremenjen odnos do starejših zaposlenih, priznanje njihove aktivnosti in povezovanje te aktivnosti s formaliziranimi oblikami, lahko najbolj vplivajo na odločanje o tistih prvinah, ki na koncu pripeljejo do izboljšanja prebivalstvene perspektive.

11. Slovenija dosega sorazmerno visoko raven okoljske razvitosti. To dokazujejo relativno visok delež obnovljivih virov energije, uvajanje ekoloških metod v kmetijstvu ter povečana skrb za ohranjanje biodiverzitete na vedno večjih zavarovanih območjih in izven njih. Energetska intenzivnost se je v obdobju zadnjih desetih let zmanjšala, vendar pa se še vedno ohranjajo neugodne stopnje rasti emisijsko najbolj intenzivnih industrij in intenzivnega kmetovanja, hitro raste tudi poraba energije. To kaže, da načelo okoljske trajnosti še ni dovolj integrirano v usmerjanje gospodarskega razvoja, saj je bil dosedanji razvoj delno zasnovan tudi na izčrpavanju naravnih virov, zmanjševanju biotske raznovrstnosti in zmanjševanju kakovosti okolja. Eden glavnih okoljskih problemov, ki se je le malo zmanjšal, je povečevanje prometa osebnih vozil na račun zmanjševanja uporabe javnega potniškega prometa. Trajnostni sonaravni napredek tako v Sloveniji še ni dosežen. Zato je nujna prekinitev povezanosti med gospodarsko rastjo in obremenjevanjem okolja. Skrb za trajnostni razvoj postaja osrednje načelo in kriterij presoje prihodnjega družbenega razvoja, zavarovalna polica za varnost in stabilnost. Okoljevarstvene, sonaravne prakse in ukrepi v različnih dejavnostih pa odpirajo tudi možnosti za ustvarjanje novih delovnih mest.

12. Slovenija se petnajst let po odločitvi za demokracijo in tržno gospodarstvo nahaja pred korenitimi strukturnimi reformami, ki morajo povečati globalno konkurenčnost gospodarstva. Temeljne sposobnosti slovenske družbe, ki bodo ključne za naš nadaljnji razvoj, so:

- izgrajena nacionalna identiteta in kultura, ki nas umeščata v jedro evropskega kulturnega in vrednostnega sistema in sta temelj nadaljnjega razvoja v svet odprte identitete;
- uspešno izveden projekt vzpostavitve demokratične države in vključitve v Evropsko unijo, ki je dokazal sposobnost skladnega delovanja družbe za soglasno sprejete nacionalne cilje in je temelj našega mednarodnega ugleda;
- družbena stabilnost, ki temelji na socialnem dialogu in omogoča doseganje zadostnega soglasja za potrebne nadaljnje spremembe v smislu oblikovanja bolj dinamične družbe, ki se bo sposobna hitreje odzivati na izzive globalizacije in enotnega evropskega trga;
- makroekonomska stabilnost, ki temelji na uravnoteženih razmerjih vseh temeljnih makroekonomskih spremenljivk in omogoča nominalno konvergenco v EU do leta 2007;
- sorazmerno visoka vlaganja v izobraževanje mlade generacije, ki omogočajo izboljšanje kakovosti izobrazbe, prilagajanje zahtevam konkurenčnega gospodarstva ter uveljavljanje vseživljenjskega učenja v povezavi z zaposlovanjem in aktiviranjem ustvarjalnih potencialov posameznika;
- srednje visoka vlaganja v raziskave in razvoj in informacijsko komunikacijsko tehnologijo, ki omogočajo, ob spremembi prioritet in spodbud za raziskovalno dejavnost ter ob dodatnih vlaganjih, povečanje inovacijske sposobnosti

gospodarstva;

- sorazmerno razvita infrastruktura, ki omogoča osredotočenje na odpravljanje ozkih grl ter na povečevanje njene učinkovitosti in trajnostne uporabe;
- primerjalno majhno naraščanje regionalnih razlik, gledano v celoti, kar omogoča osredotočenje na območja, kjer so razvojni zaostanki največji in se povečujejo;
- visoka biotska in pokrajinska raznovrstnost, kakovostno bivalno okolje ter ohranjenost okoljskega kapitala, kar omogoča, da bo gospodarski razvoj lahko tudi trajnosten;
- stabilna in varna država z visoko stopnjo varnosti, ki s svojim sistemom zagotavljanja nacionalne varnosti ter članstvom v NATO in EU odvrača grožnje, ki imajo lahko negativen vpliv na doseganje razvojnih ciljev.

1.3. Štirje strateški cilji razvoja Slovenije

13. Gospodarski razvojni cilj je v desetih letih preseči povprečno raven ekonomske razvitosti EU (merjeno z BDP na prebivalca v pariteti kupne moči) in povečati zaposlenost v skladu s cilji Lizbonske strategije.

V skladu z razvojno vizijo strategije sta višja stopnja gospodarske razvitosti in zaposlenosti osnova, ki bo omogočila izboljšanje socialne varnosti, zmanjšanje socialnih tveganj za najbolj ranljive skupine, hitrejši razvoj najbolj zaostalih regij in povečanje kakovosti okolja. Vse to bo omogočilo boljšo kakovost življenja in človekov razvoj. Uresničitev gospodarskega razvojnega cilja zahteva bolj korenite reforme za povečanje globalne konkurenčnosti gospodarstva, večjo institucionalno prilagodljivost in inovativnost celotne družbe. Za doseganje nadpovprečnih rezultatov na vseh področjih (poslovni sektor, javna uprava, šolstvo, zdravstvo itd.) je sistematično uvajanje poslovne odličnosti nujna razvojna usmeritev. Uspešno spodbujanje razvoja pa je odvisno tudi od razvitosti socialnega kapitala. Zato pri načrtovanju in uresničevanju strategije potrebujemo sodelovanje vseh družbenih deležnikov. Tako se bomo uspešneje usmerili na področja, kjer imamo na evropski ali globalni ravni konkurenčne prednosti. Slovenska konkurenčna prednost bo z uresničevanjem strategije postala ekonomsko dinamična, socialno dobro organizirana in prilagodljiva država. Slovenija mora postati duhovno sproščena, socialno in tehnološko inovativna družba. Nov podjetniški duh, neprestano poslovno prilagajanje podjetij in medsebojno zaupanje družbenih deležnikov morajo postati osrednje razvojno gibalo. Izkoristiti moramo tudi naše razvojne potenciale na področju naravnih danosti in kulturnega razvoja, ki smo jih do sedaj pogosto razumeli predvsem kot omejevalne dejavnike.

14. Družbeni razvojni cilj je izboljšanje kakovosti življenja in blaginje vseh posameznic in posameznikov, merjene s kazalniki človekovega razvoja, zdravja, socialnih tveganj, družbene povezanosti, vključenosti in zaupanja.

Ljudje smo nosilci razvoja, katerega merilo je kakovost življenja posameznika. Strategija je lahko uspešna le, če ljudje v njej prepoznamo izpolnitev svojih želja in pričakovanj. Razvoj družbe mora zato izboljšati možnosti vsakega človeka za dolgo, zdravo in kvalitetno življenje ter zagotoviti trajno obnavljanje prebivalstva.

Ohranjanje in izboljšanje dosežene ravni socialne varnosti, kakovosti življenja ter zdravja je pomembna družbena vrednota. To pa zahteva integrirano oblikovanje politik, ki so usmerjene v zagotavljanje enakih možnosti in človekovih pravic. Njihovo izhodišče je povečevanje izobrazbe in ustvarjalnosti, ohranjanje in krepitev zdravja prebivalstva ter z aktivnim življenjem in družbeno povezanostjo zagotoviti socialno varnost ljudi. Zato moramo izboljšati dostop do virov za dostojno življenje – predvsem znanja in informacij – ki so potrebni za razvoj in uresničenje osebnih potencialov. Pri tem igrata izobraževanje in kultura zelo pomembno vlogo. Izboljšanje kakovosti življenja posameznikov predpostavlja uveljavljanje kulturnega pluralizma in zagotavljanje sožitja različnih kultur na omejenem geografskem področju Slovenije.

15. Medgeneracijski in sonaravni razvojni cilj je uveljavljanje načela trajnosti kot temeljnega kakovostnega merila na vseh področjih razvoja. Načelo trajnosti zahteva, da se potrebe današnjih generacij zadovoljujejo na način, ki ne omejuje možnosti prihodnjih rodov za vsaj enako uspešno zadovoljevanje njihovih potreb.

Načelo trajnosti na gospodarskem in socialnem področju pomeni predvsem zagotavljanje vzdržnega povečevanja sposobnosti za gospodarsko rast, človekov razvoj in večanje blaginje, za kar moramo med drugim zagotoviti medgeneracijsko trajnost sistemov socialnega zavarovanja in javnega financiranja, ustvariti pogoje za trajno obnavljanje prebivalstva ter preprečiti razvojno izključenost posameznih družbenih skupin ali področij države. Število in struktura prebivalstva sta posledica odločitev posameznikov ter pogojev, v katerih le-ti živijo. Ljudje se odločajo v vrednotnem in družbenem kontekstu, na njihove odločitve vplivajo različne politike, vendar so na koncu njihove odločitve in odgovornosti samostojne in individualne. Zato so potrebni ukrepi in inštrumenti, ki zadevajo vse starostno in socialno opredeljene prebivalstvene skupine; sprejeti jih je treba čimprej, na učinke pa bomo morali počakati dalj časa.

Načelo trajnosti na okoljskem in prostorskem področju pomeni takšno organizacijo gospodarstva, infrastrukture, poselitve in načina življenja v okviru nosilnosti okolja, prostora in naravnih virov, da je na smotrn način zadoščeno prostorskim oziroma poselitvenim potrebam prebivalstva. Pri tem moramo upoštevati naslednje usmeritve: (i) podnebne spremembe v naslednjih letih ne bodo zahtevale le zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, temveč tudi prilagajanje kmetijstva in gozdarstva tem spremembam, (ii) povečati trajnostno rabo naravnih virov in ponovno uporabo in predelavo odpadkov, (iii) zagotoviti dobro stanje in ustrezno urejanje voda ter (iv) zaustaviti padanje biotske raznovrstnosti. Večjo veljavo morajo dobiti ekosistemi, krajina in okoljski ter prostorski razvojni potenciali. Ti potenciali so domači naravni viri (zlasti obnovljivi), območja krajinske in kulturne prepoznavnosti, biotske pestrosti ter varovanja narave (rastlin in živali), miru in sprostitve, ugodnih pogojev za pridobivanje zdrave hrane in podobno. Koncept trajnostnega razvoja vsebuje tudi racionalen in učinkovit prostorski razvoj, ki podpira gospodarski razvoj in sledi migracijskim in splošnim demografskim gibanjem. Načelo trajnosti na področju prostorskega razvoja pomeni celovito obravnavanje vseh vidikov razvoja na določenem območju, policentričen razvoj omrežja mest in drugih naselij ter ohranjanje in ustrezen razvoj naravnih in kulturnih virov ter vrednot za zagotavljanje večje kakovosti življenja. V okviru sprejetih območnih razvojnih strategij pa

izvedbena politika urejanja prostora ne sme predstavljati omejitvenega razvojnega dejavnika.

16. Razvojni cilj Slovenije v mednarodnem okolju je, da bo s svojim razvojnim vzorcem, kulturno identiteto in angažiranim delovanjem v mednarodni skupnosti postala v svetu prepoznavna in ugledna država. Slovenija naj postane prostor, kjer se bo srečeval svet, nacionalna identiteta pa hrbtenica za samozavestno vstopanje v svetovne povezave.

Oblikovati hočemo ustvarjalno in odprto družbo. Slovenija mora postati prostor, kjer se bo svet rad srečeval in užival iskreno gostoljubje, kjer bodo želela poslovati najuspešnejša svetovna podjetja, ustvarjalne ekipe in posamezniki. Modernizacija in vključenost v globalizacijske tokove pa ne ukinjata potrebe po pripadnosti in identifikaciji z nacionalno skupnostjo in njenim izročilom. Slovenski nacionalni interesi v sodobnih globalizacijskih procesih ne smejo postati oklep, ki bi nas zapiral pred svetom, temveč morajo biti predvsem nenehen vir družbene dinamike, socialnega kapitala in ustvarjalnih energij na vseh področij delovanja slovenske družbe. Prepoznavnost Slovenije v svetu mora temeljiti na naših lastnih razvojnih dosežkih in izvirnem prispevku k razvoju globalne skupnosti.

17. Ključni nacionalni razvojni cilji v obdobju 2006–2013 so zato:

- trajnostno povečanje blaginje in kakovosti življenja vseh posameznic in posameznikov;
- izboljšanje možnosti vsakega človeka za dolgo, zdravo in aktivno življenje z vlaganji v učenje, izobrazbo, zdravje, kulturo, bivalne pogoje in druge vire za uresničenje osebnih potencialov;
- oblikovanje bolj dinamične in prilagodljive družbe, ki se bo sposobna hitreje odzivati na izzive globalizacije in enotnega evropskega trga;
- vzdržno povečevanje gospodarske rasti in zaposlenosti na temelju načel trajnostnega razvoja in dolgoročnega ohranjanja ekonomskih, socialnih in okoljskih ravnovesij;
- povečanje globalne konkurenčnosti s spodbujanjem inovativnosti in podjetništva, razširjanjem uporabe informacijsko komunikacijske tehnologije ter z učinkovitim posodabljanjem in vlaganjem v učenje, izobraževanje, usposabljanje in raziskave in razvoj;
- povečanje učinkovitosti države in zmanjšanje njene neposredne vloge v gospodarstvu;
- zmanjšanje socialnih tveganj za najbolj ranljive skupine, zmanjševanje revščine in socialne izključenosti;
- ustvarjanje pogojev za trajno obnavljanje prebivalstva;
- hitrejši razvoj vseh regij in zmanjševanje zaostanka najmanj razvitih;
- trajnostni okoljski in prostorski razvoj;
- krepitev vseh oblik varnosti, dosledno spoštovanje človekovih pravic, preprečevanje diskriminacije in aktivno zagotavljanje enakih možnosti.

1.4. Razvojna vizija Slovenije

18. Slovenija dosedanji gospodarski razvoj, postopnost reform in neokorporativistično regulacijo družbe nadgrajuje z novim razvojnim modelom. Višja razvojna raven zahteva večjo liberalizacijo in deregulacijo tržnega gospodarstva ob vzpostavitvi novih oblik javno-zasebnega partnerstva, hitrejše gospodarske in družbene reforme, večjo decentralizacijo odločanja in širše vključevanje civilne družbe.

Slovensko gospodarstvo je preveč regulirano in birokratizacija poslovnega okolja omejuje podjetniški razvoj. V tem okviru je omejujoč dejavnik tudi gospodarjenje s prostorom s strani javnega sektorja, ki ni prilagojeno dinamičnim zahtevam tržnega gospodarstva. Številna podjetja in poslovna področja so tehnološko zaostala, poslabšuje se njihova mednarodna konkurenčnost, dodana vrednost celotnega gospodarstva je pod povprečjem razvitega dela EU. Negativni demografski trendi, staranje prebivalstva in neprilagojeni socialni modeli lahko dolgoročno ogrozijo tudi doseženo raven socialne blaginje ljudi. Slovenski državi tudi ne uspeva dovolj aktivirati civilne družbe in jo povezati v ustvarjalno kooperativno omrežje. Obstoječe tržno gospodarstvo in država zato vse bolj postajata nosilec starih razvojnih pasti, morala pa bi postati vir novih razvojnih sposobnosti in priložnosti. Namesto dosedanjega gradualističnega pristopa potrebujemo korenit reformni zasuk k zagotavljanju večje konkurenčne sposobnosti in trajnostnega razvoja Slovenije. Zato moramo spremeniti naš dosedanji model gospodarskega sistema in socialne države ter oblikovati drugačne demokratične mehanizme medsebojnega sporazumevanja o odgovornosti za skupen razvoj. Nova politično ekonomska vizija Slovenije je razvojni model, ki bo povezal bolj liberalno in tržno gospodarstvo z bolj ekonomsko učinkovito in prilagodljivo, toda socialno partnersko državo.

Dosedanji razvojni model	*Vizija novega modela družbenega razvoja*
regulacija in birokratizacija trgov	deregulacija in liberalizacija trgov
omejevalno podjetniško okolje	spodbujanje nastajanja in rasti podjetij
relativna zaprtost finančnih trgov	odprtost finančnih trgov in konkurence
nezadostna prilagodljivost trga dela	večja prožnost trga dela
kolektivni sistemi socialne varnosti	individualne potrebe in odgovornost
korporativizem velikih socialnih partnerjev	odprto in široko partnersko sodelovanje
birokratsko-hierarhični sistem javne uprave	decentralizacija in javno zasebno partnerstvo
poudarek makroekonomskemu in socialnemu ravnovesju	poudarek trajnostnemu razvoju na temelju strukturnih reform in večje družbene dinamike

19. Slovenski razvojni model XXI. stoletja združuje pozitivne lastnosti evropskih modelov liberalnega gospodarstva in partnerske države, ki ustrezajo našim razvojnim sposobnostim in vrednotam. Njegovo izhodišče je človek kot avtonomen posameznik s svojimi vrednotami in kulturo, ki svobodno razvija svoje sposobnosti in prevzema vedno večjo individualno odgovornost za svoj ekonomski napredek in socialno blaginjo. Hkrati pa vsak posameznik s sodelovanjem v demokratičnih procesih odločanja in partnerskem dialogu enakopravnih družbenih deležnikov sodeluje pri

ustvarjanju potrebnega družbenega zaupanja in sodelovanja ter uveljavlja svoje vrednote glede vsebine in kakovosti družbenega razvoja. Skrb za ekonomsko učinkovitost je v novem razvojnem modelu bolj kot doslej prepuščena koordinacijskemu mehanizmu trga. Liberalizacija trgov se uporablja kot sredstvo za povečanje gospodarske rasti, konkurenčne sposobnosti in zaposlenosti. Ekonomsko učinkovitost gospodarstva namreč najbolje zagotavlja delujoča tržna konkurenca, ki jo podpira deregulacija, decentralizacija in debirokratizacija države. Trgi blaga, dela in kapitala morajo delovati prosto, vendar v okviru jasnih pravil, ki spodbujajo podjetniško inovativnost, tržno moralo in družbeno odgovorno obnašanje podjetij, neprofitnih organizacij in posameznikov. Takšna pravila lahko določi samo država, ki pa mora tudi sama svoj način delovanja prilagoditi novemu razvojnemu modelu. Država mora skrbeti predvsem za javni interes vseh državljanov, zaščititi pravice in interese skupin, ki so lahko ogrožene s strani večine, ter zagotavljati demokratičnost družbe, socialno in pravno varnost ter potrebno solidarnost ljudi. Odigrati mora vlogo moderatorja družbenega dialoga ter z informacijami in argumenti ustvarjati zavest o potrebnosti strukturnih reform ter večje družbene in gospodarske dinamike. Njena ekonomska vloga je zagotavljanje stabilnega, preprostega in čimbolj preglednega gospodarskega okolja. Na regionalni ravni je osrednja vloga države aktivizacija človeških virov in kapitala, predvsem pa usklajevanje razvojnih interesov med različnimi nosilci družbenega razvoja. Seveda pa mora tudi država svoje naloge izvajati na ekonomsko učinkovit način. Zato mora del svojih pristojnosti prenesti na avtonomne in decentralizirane organizacije, ki združujejo lastnosti javnih in zasebnih organizacij ter uporabljajo proračunske in zasebne vire financiranja. Takšna podjetizacija države uveljavlja nov upravljavski vzorec kot obliko sodelovanja med javnim in zasebnim sektorjem. Država oblikuje cilje, politiko in pravila igre, izvedbo pa vedno bolj prepušča podjetniški javno zasebni mreži organizacij.

20. V partnerskem modelu države sodelovanje pri oblikovanju pravil in regulacijskih mehanizmov tržne ekonomije prevzema širši krog deležnikov. Razviti liberalizirani trgi in trdna postmoderna država vodijo do drugačnih oblik sodelovanja med gospodarskimi subjekti, političnimi institucijami in civilno družbo. Zahtevajo večjo vlogo socialnega in intelektualnega kapitala, povezovanje konkurenčnih institucij v skupna omrežja in prenos odgovornosti iz javnega v zasebni sektor. Do sedaj je Slovenija iskala družbeno razvojno soglasje predvsem v dialogu med tremi velikimi socialnimi partnerji, vlado, sindikati in predstavniki delodajalcev. Nov način decentraliziranega, svobodnega in odprtega odločanja pa presega ustaljene korporativistične institucije, saj vključuje tudi civilno družbo, regionalne in lokalne interesne skupine, politične stranke, potrošnike in druge nevladne organizacije ali celo skupine posameznikov. Partnerski model države pomeni, da učinkovito usmerjanje razvoja na vseh ravneh zahteva medsebojno usklajevanje in relativno visoko stopnjo medsebojnega soglasja družbenih deležnikov. Temeljna oblika spodbujanja razvoja so zato posebne partnerske koalicije, ki ustrezajo posameznim razvojnim ciljem, akcijskim načrtom in razvojnim projektom. Z njimi moramo preseči sedanje redistributivne koalicije, kjer prevladujejo zasebne koristi nad javnimi, pogosto pa je razvejana korupcija največji zaviralec razvojnih sprememb. Partnerske koalicije s svojim transparentnim delovanjem povečujejo družbeno odgovornost za učinkovit razvoj. Slovenija bo lahko uresničila svoje razvojne cilje in povečala razvojno učinkovitost, če bo spodbujala čimbolj svobodno tržno konkurenco in jasno družbeno odgovornost države, podjetij in posameznikov.

21. Slovenija mora vzpostaviti drugačno razmerje med ekonomsko učinkovitostjo trga in socialno odgovornostjo partnerske države. Potrebujemo več ekonomske svobode, enostavnejše in bolj pregledno delovanje države in podjetniško čimbolj odprto in prijazno družbo. Poenostaviti moramo davčne predpise, odpraviti različne birokratske in administrativne ovire, preveriti sistem socialnih pomoči in pravic za boljše spodbujanje in prizadevanje posameznikov na trgu dela, zagotoviti prostor za investiranje in olajšati dostop do finančnih virov. Večja ekonomska liberalizacija trgov in dinamična rast podjetij morajo v naslednjih letih spodbuditi ekonomsko učinkovitost, gospodarsko rast in zaposlenost. Visoka stopnja zaposlenosti je temeljni pogoj socialne varnosti. Na drugi strani potrebujemo vitko državo, ki bo enako učinkovito zadovoljevala družbene potrebe z nižjimi stroški delovanja in manjšimi davčnimi bremeni. Ljudje morajo opustiti prepričanje, da jim lahko le država zagotovi varno gospodarsko in socialno prihodnost. Prihodnja rešitev je zato v večji delitvi odgovornosti med državo, podjetji in posamezniki, kjer je država samo eden izmed partnerjev pri zagotavljanju socialne varnosti. Več partnerstva med javnim in zasebnim sektorjem, državo, trgom in civilno družbo mora zagotoviti bolj uravnoteženo odgovornost za blaginjo ljudi in prek tega tudi večjo socialno pravičnost. Zato moramo preoblikovati tiste državne institucije, ki sedaj v svojem delovanju združujejo izvajanje nalog za državljane na osnovi zakonskih pravic in naloge izhajajoče iz politik države na posameznem področju ter jih organizirati kot fleksibilne in gibke sisteme sposobne prenosa odgovornosti za svoje aktivnosti na lokalno in regionalno okolje. Izrazito dobro razvit gospodarski sektor na področju informacijsko komunikacijske tehnologije omogoča Sloveniji bolj učinkovito izkoriščanje potencialov, ki jih ponujajo storitve informacijske družbe pri modernizaciji javnega sektorja, ustvarjanju boljšega podpornega okolja za podjetništvo in na znanju temelječe družbe.

22. Slovenija potrebuje korenito reformo socialnoekonomske vloge države. Dosedanji institucionalni sistem trga dela ter vlogo socialne države moramo reformirati, če želimo pospešiti družbene spremembe in uresničiti želene družbene cilje. Vzvodi za družbeni razvoj in socialno varnost se od države selijo na podjetja in podjetniške mreže, civilno družbo ter posameznike, ki sprejemajo večjo (samo)odgovornost za zagotavljanje blaginje in kakovosti življenja. Reforma socialne države temelji na drugačnih razmerjih med državo in državljani in večji podjetizaciji javnih socialnih sistemov. Država mora državljane na eni strani razbremeniti davčnih bremen in obveznosti ter jih na drugi strani preusmeriti k bolj zasebnim oblikam financiranja socialnih storitev. To zahteva aktivnega državljana in približevanje javnega sektorja uporabnikom. Zato potrebujemo bolj učinkovito socialno državo, ki temelji na bolj prožnem upoštevanju raznolikosti potreb posameznika, na večjem spodbujanju aktivnosti in podjetnosti posameznikov ter na oblikovanju širše, bolj raznolike in delno tudi konkurenčne ponudbe socialnih storitev. Tržna regulacija in podjetniška logika poslovanja se bo tako delno razširila tudi na področja družbenih dejavnosti, kot so socialno varstvo, zdravstvo, šolstvo, znanost in druge. Nova reforma socialne države se zavzema za uravnoteženo razmerje med konkurenco in sodelovanjem, za partnerski odnos med javnim in zasebnim sektorjem ter večjo stopnjo decentralizacije upravljanja. Država in civilna družba morata postati del enotnega omrežja, zato država ni več edini skrbnik socialnih ciljev. Pred nami je prehod od države blaginje v družbo blaginje.

23. Nova razvojna vizija liberalizma in partnerske države nadgrajuje vrednote in kulturo dosedanjega razvoja. Slovenija je pred razvojnim trenutkom resnice. Ljudje

si želijo sprememb, toda težko pristajajo na zahteve, da se morajo pri tem sami spremeniti. Ker postajajo za prihodnost Slovenije ljudje sami in njihov socialni kapital najpomembnejši razvojni dejavnik, stopajo v ospredje vrednote, kot so svoboda in varnost, človekove pravice in samoodgovornost. Ljudje morajo dobiti pravice in dolžnosti, moč in odgovornost, da bolj neposredno odločajo o svoji prihodnosti. Prevzemanje odgovornosti za jutrišnji razvoj države se pričenja s prevzemanjem osebne odgovornosti. Pred nami je odločitev, ali bomo pisali uspešno zgodovino svoje prihodnosti ali pa bomo zgolj opazovalci, kaj nam prinaša prihodnost naše lastne zgodovine. Edini pravi odgovor, od katerega je odvisna uspešnost našega razvoja, sestavljajo razvojna samozavest, posamična in skupna odgovornost ter medsebojno zaupanje.

24. Slovenija svojo razvojno vizijo uresničuje znotraj Evropske unije kot prostora, ki omogoča razvoj različnih družbenih modelov in poti razvoja. Uspeh EU v prihodnosti je odvisen od ohranjanja politične kulture medsebojnega sporazumevanja in dogovarjanja o skupnih ciljih in projektih EU. Slovenija sprejema vrednote politične zmernosti ter iskanja sporazumnih rešitev znotraj EU in se zavzema za postopno utrjevanje njene federalne politično ekonomske ureditve kot skupnosti suverenih držav. Naša vizija EU temelji na različnosti in tekmovalnosti in ne na pretirani centralizaciji institucij in koncentraciji politično ekonomske moči posameznih članic. V EU morata prevladovati sožitje narodov in držav ter hkrati globalna konkurenca podjetij in posameznikov.

25. EU utemeljuje svoj družbeni razvoj v obdobju do leta 2013 (naslednja finančna perspektiva) na celoviti reformi gospodarstva in socialne države. EU se v prenovljeni Lizbonski strategiji (2005) usmerja na dva ključna cilja – zagotavljanje višje gospodarske rasti in povečanje zaposlenosti. Članice EU bodo ta cilja dosegle na pet načinov: (1) s svobodno trgovino in večjo učinkovitostjo notranjega trga, (2) z izboljšanjem podjetniškega okolja in večjo konkurenčnostjo, (3) s prožnejšo delovno zakonodajo in trgom dela, (4) z večjim vlaganjem v izobraževanje, šolstvo, znanost, raziskave in razvoj, (5) z izboljšanjem infrastrukture in skupnimi industrijskimi projekti. Prenovljena strategija EU se usmerja na manjše število ciljev in večjo pozornost posveča uresničevanju skupnih razvojnih politik in projektov, pri tem pa ostaja umeščena v vizijo trajnostnega razvoja. Takšen razvojni pristop EU je hkrati tudi osrednje vodilo za slovensko razvojno strategijo do leta 2013.

26. Slovenija se zavzema za pluralistično vizijo EU brez pretirane centralizacije političnih institucij in odločanja. Najpomembnejši strateški razvojni interesi Slovenije v EU so razvoj skupnega evropskega trga s štirimi svobodami, enotni monetarni sistem in ustavna listina. Slovenija je ustavno listino sprejela leta 2005, leta 2007 načrtuje sprejem skupne evropske valute – evra, vseskozi pa si bo prizadevala za konkurenčno in podjetniško svobodo na skupnem trgu EU. Slovenija bo pri tem prenašala del svoje suverenosti na evropsko raven po načelu subsidiarnosti in na omejenih področjih skupnega trga in skupne politike. Slovenija želi, da se vse članice prostovoljno odpovedujejo medsebojnemu nezaupanju in da pristajajo na vladavino prava, skupne institucije in dogovorjene politike EU. To vključuje tudi moralni konsenz glede skupnih evropskih vrednot, ki poudarjajo predvsem visoko raven libertarnih človekovih pravic in prevladujoče krščansko kulturno izročilo.

2. Pet razvojnih prioritet in akcijski načrt

Pozornost vlade kot celote bo pri izvajanju strategije osredotočena na pet ključnih razvojnih prioritet. Sestavljene so tako, da v koherentne celote povezujejo ukrepe iz pristojnosti več resorjev, in sicer tiste, ki jih je možno najhitreje izvesti in ki lahko kratkoročno največ prispevajo k doseganju ciljev strategije kot celote. Z osredotočenjem na skupne razvojne prioritete bo dosežena tudi večja stopnja koordinacije vlade, kar je pogoj za uresničenje potrebnega strukturnega premika v razvojni politiki.

27. Prva razvojna prioriteta: Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast

Spodbujanje podjetniškega razvoja in povečanje konkurenčnosti

- z ukrepi spodbujanja tehnološkega razvoja, izobraževanja in usposabljanja zaznavati in podpreti področja, kjer imamo konkurenčne prednosti ter dopustiti razvoj novih potencialno uspešnih področij;
- spodbujati naložbe in strateške projekte, ki so razvojno naravnani in s povezovalnimi mrežami pozitivno učinkujejo na regionalni ali mednarodni ravni;
- spodbujati podjetniško povezovanje na nosilnih gospodarskih področjih (elektronske komunikacije in informacijska tehnologija, farmacija, kemična industrija, električna in optična oprema, logistika);
- pospeševati razvoj nosilnih storitvenih dejavnosti (turizem, poslovne, finančne in informacijske storitve, storitve na visokotehnoloških področjih);
- razviti instrumente hipotekarnega bančništva, zlasti na področju stanovanj;
- razviti instrumente za skupna vlaganja države in zasebnega sektorja v obliki koncesijske izgradnje infrastrukture;
- razviti nove modele financiranja razvoja malih in srednjih podjetij;
- razviti podjetništvu prijazno podporno okolje in podjetniško kulturo;
- spodbujati in razvijati inovativno okolje in inovativnost.

Povečanje prilivov razvojno spodbudnih domačih in tujih naložb

- vzpostaviti industrijske/tehnološke cone na atraktivnih lokacijah, ki eliminirajo problem zemljišč (razpoložljivosti in cene) in administrativnih omejitev za tuje in domače investitorje ter spodbujajo razvoj v konkretnih regijah;
- spodbujati širitev že obstoječih tujih podjetij v Sloveniji in spodbujati integracijo podjetij s tujim kapitalom v slovensko gospodarstvo;
- spodbujati neposredne tuje investicije (NTI) v visoko/srednje visoko tehnologijo in v kakovostna delovna mesta;
- zagotavljati ustrezne pogoje za spodbujanje “greenfield” NTI;
- zagotavljati informacije in svetovalne storitve tujim investitorjem o poslovnem okolju;
- dodeljevati finančne spodbude za NTI.

Podpora internacionalizaciji gospodarstva

- razviti ekonomsko diplomacijo, aktivnejše delovati v EU in WTO, postati polnopravna članica OECD;
- spodbujati internacionalizacijo uspešnih slovenskih podjetij in razviti modele financiranja internacionalizacije malih in srednjih podjetij;
- spodbujati gospodarsko sodelovanje ter sodelovanje na področju tehnološkega razvoja s slovenskimi narodnimi skupnostmi v zamejstvu in s Slovenci po svetu;
- spodbujati mednarodno mobilnost v sekundarnem in terciarnem izobraževanju in raziskovalni dejavnosti v obe smeri;
- spodbujati mednarodno uveljavljanje slovenske kulturne produkcije ter Slovenije kot turistične destinacije in prostora za mednarodno kulturno in gospodarsko povezovanje.

Povečanje konkurenčne sposobnosti storitev

- okrepiti dejavnike učinkovitosti storitev;
- dati poseben poudarek storitvam, ki so najtesneje povezane s poslovanjem (poslovne, distribucijske, infrastrukturne in finančne storitve);
- urediti zakonodajo in poenostaviti administrativno okolje za izvajanje storitev.

Uspešna vključitev v evropski tečajni mehanizem ERM 2 in prevzem evra

- povečati prilagodljivost fiskalne in dohodkovne politike;
- zagotoviti dolgoročno vzdržnost javnih financ in cenovno stabilnost.

28. Konkurenčno gospodarstvo in hitrejša gospodarska rast – Akcijski načrt za leti 2005 in 2006

Spodbujanje konkurenčnosti gospodarstva

- vzpostaviti enostaven, transparenten in na ključne cilje osredotočen sistem spodbujanja konkurenčnosti: izdelati nov program za pospeševanje podjetništva in konkurenčnosti podjetij (MG, pomlad 2006);
- racionalizirati sistem podeljevanja pomoči gospodarstvu po načelu "vse na enem mestu" (MG, resorna ministrstva, pomlad 2006);
- povečati učinkovitost pri črpanju sredstev strukturnih skladov EU (SVLR, resorna ministrstva, jesen 2005) ter povezovati različne načine dodeljevanja državnih spodbud (državne pomoči, strukturni skladi, raziskave in razvoj, neposredne tuje naložbe, aktivna politika zaposlovanja, terciarno in vseživljenjsko izobraževanje, zdravje, državne investicije ipd.) v enovit sistem (SVLR, resorna ministrstva, do konca 2006);
- usmerjati domača in evropska sredstva v centre odličnosti na področjih, kjer imamo svetovne vodje ali visoke potenciale (industrijsko oblikovanje, novi materiali, kompoziti, orodja, zdraviliški turizem itd.) (MG, stalno);

- izboljšati dostop do podpornih storitev za mala in srednja podjetja, izboljšati kakovost teh storitev ter povezati vse svetovalne in usmerjevalne ustanove v enotno mrežo, vključno z območnimi obrtnimi zbornicami (MG, jesen 2006);
- vzpostaviti mehanizme za povečanje investicij v storitvene dejavnosti s spodbujanjem malih podjetniških iniciativ (MG, jesen 2006);
- izboljšati dostop do začetnega in rizičnega kapitala ter poenostaviti in poceniti bančne postopke kreditiranja (MF, MG, pomlad 2006);
- zmanjšati plačilno nedisciplino (MG, do konca 2006);
- spodbujati uporabo najpomembnejših menedžerskih tehnik za vodenje sprememb in oblikovati poslovni model razvojne in poslovne odličnosti za slovenska podjetja; razvijati menedžment človeških virov in znanja; povečati vlaganja v usposabljanje menedžerjev in novih podjetnikov (MG, jesen 2006);
- načrtno večati kakovost poslovanja slovenskih podjetij s promocijo in uvajanjem evropskega modela odličnosti EFQM v slovenska podjetja (MG, MVZT, jesen 2006);
- okrepiti razvoj specifičnih znanj, povezanih s procesom inoviranja storitev, trženjem storitev in mednarodnim poslovanjem; izoblikovati instrumente, ki so posebno prilagojeni za spodbujanje inovativnosti v storitvah (MVZT, MG, jesen 2006);
- vzpostaviti mehanizme za večje vlaganje podjetij za sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami ter pripravljenost na spodbujanje mobilnosti (MDDSZ, MŠŠ, MG, MVZT, pomlad 2006);
- pripraviti zakon o delavskem delničarstvu (ESOP) (MG, pomlad 2006).

Povečanje naložb in internacionalizacije gospodarstva

- oblikovati program vlade za spodbujanje NTI in ustrezno preoblikovati AGPTI (AGPTI, poletje 2005);
- spodbujati NTI v visoko/srednje visoko tehnologijo, v kakovostna delovna mesta (z visoko dodano vrednostjo in zahtevano usposobljenostjo) ter v izvozno usmerjeno proizvodnjo in spodbujati integracijo podjetij s tujim kapitalom v slovensko gospodarstvo (MG, AGPTI, stalno);
- spodbujati naložbe domačih in tujih podjetij oziroma naložbe v ekonomske cone in tehnološke parke na regionalni ravni (MG, stalno), vzpostaviti vsaj tri nove industrijske/poslovne cone – prednostno v regijah z razvojnimi zaostanki in vsaj dva nova tehnološka parka (MG, do konca 2006);
- ponujati informacijske, svetovalne in druge storitve za nerezidente (MG, AGPTI, stalno);
- sistem financiranja občin preoblikovati tako, da bodo zainteresirane za spodbujanje gospodarskega razvoja na svojem področju (SVLR, MF, pomlad 2006); občine in regije motivirati za razvoj podjetništva in oblikovanje obrtnih con (MG, SVLR, pomlad 2006); olajšati in poceniti pridobitev zemljišč in zapuščenih proizvodnih in drugih prostorov (MOP, MG, pomlad 2006);
- spodbujati izhodno internacionalizacijo slovenskih podjetij zaradi nižjih stroškov in ohranjati ter razvijati dejavnosti z višjo dodano vrednostjo v matičnih podjetjih v Sloveniji (MG, AGPTI, SID, stalno); vzpostaviti finančne

mehanizme za spodbujanje investiranja v tujini (povečanje kreditnih limitov, subvencioniranje obrestnih mer, garancije, skladi rizičnega kapitala) (MG, AGPTI, SID, pomlad 2006);

- izdelati programe spodbujanja in krepiti institucionalno podporo slovenskim podjetjem pri nastopanju na hitro rastočih svetovnih trgih (Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska) (MG, AGPTI, SID, do konca 2006);
- krepiti podporne ukrepe za internacionalizacijo gospodarstva (zbiranje in posredovanje zunanjetrgovinskih informacij in informacij o možnostih poslovanja na tujih trgih; podpora promocijskim dejavnostim podjetij in vzpostavitev opornih točk gospodarstva v tujini; izobraževanje na področju mednarodnega poslovanja (MG, MZZ, stalno);
- pripraviti nacionalni program (politike) pomoči državam v razvoju (MZZ in MG, jesen 2006);
- slovensko gospodarstvo v večji meri vključiti v pokrivanje potreb NATO (MO, stalno).

Razvoj dejavnosti, ki podpirajo konkurenčnost gospodarstva

- izpolnjevati konvergenčne kriterije in dokončati pripravo na prevzem evra (MF; jesen 2006);
- oblikovati področne strategije na posameznih infrastrukturnih področjih s ciljem zagotoviti zanesljivo oskrbo ter povečati konkurenco in odprtost oziroma, kjer to ni mogoče, učinkovito regulacijo (resorna ministrstva, pomlad 2006);
- nadaljevati s privatizacijo bank in zavarovalnic v državni lasti in spodbujati finančne integracije (MF, do konca 2006);
- povečati tržno ponudbo zazidljivih zemljišč za potrebe stanovanjske gradnje, povečati tržno ponudbo stanovanj za nakup in najem ter znižati cene zazidljivih zemljišč in zlasti stanovanj (MOP, pomlad 2006);
- razviti hipotekarno bančništvo, da bi lahko povečali ponudbo ugodnih stanovanjskih kreditov, ter razviti modele subvencioniranja in davčnih olajšav zlasti za mlade družine in prve iskalce stanovanja (MF, MOP, pomlad 2006);
- zagotoviti sredstva javnega sektorja za spodbujanje stanovanjske gradnje in prenove ter financiranje socialnih programov v okviru stanovanjske oskrbe (MOP, pomlad 2006);
- zagotoviti konkurenco na trgu elektronskih komunikacij s spodbujanjem konkurence na osnovi novih tehnologij ter omogočanjem razmer za hitrejši razvoj infrastrukture in konkurenčno uporabo (spodbujati razvoj brezžičnih fiksnih širokopasovnih dostopov, vzpostaviti dejansko konkurenco pri zakupljenih vodih, uvesti prenosljivost številke in drugi regulativni ukrepi), (APEK, MG, do konca 2005), nadgraditi strategijo širokopasovnih omrežij (MG, poletje 2005) in izdelati strategijo prehoda na digitalno radiodifuzijo (MG, jesen 2005);
- vzpostaviti optično infrastrukturo kot podlago za pospešeno uporabo sodobnih tehnologij in e-procesov (MVZT, jesen 2006).

Upoštevanje načel trajnostnega razvoja

- pričeti z ukrepi za večjo fizično mobilnost zaposlenih na trajnosten način, se pravi da bi z okoljsko bolj vzdržnimi prevoznimi sredstvi (npr. hitrimi primestni-

mi in medmestnimi železnicami) zagotoviti možnost, da bi zaposleni prihajali na delo s širšega okolja (MZP, do konca 2006);
- pričeti z ukrepi zmanjševanja energetske in snovne intenzivnosti slovenskega gospodarstva (uvajanje okoljske učinkovitosti podjetij) (MG, do konca 2006).

29. Druga razvojna prioriteta: Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni pretok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta

Povečanje gospodarske učinkovitosti in obsega vlaganj v raziskave in tehnološki razvoj

- prioritetno usmerjati raziskovalno razvojne dejavnosti v tehnološka področja, kjer lahko raziskovalni potencial povežemo z gospodarsko dejavnostjo in dosežemo dvig dodane vrednosti (elektronske komunikacije in informacijska tehnologija, biotehnologija in farmacija, nanotehnologija, novi materiali, procesne tehnologije, okoljske tehnologije);
- uveljaviti merila uporabnosti in dvosmernega pretoka znanja z gospodarstvom pri javnem financiranju;
- oblikovati ustrezno organizacijsko strukturo raziskovalnih organizacij, ki bo sposobna večje stopnje prilagajanja izzivom sodobnega raziskovalnega dela;
- prilagoditi organizacijsko strukturo in financiranje raziskovalno razvojnega sektorja tako, da bo zagotovljena večja učinkovitost uporabe razpoložljivih sredstev za raziskave in razvoj;
- spodbujati zaposlovanje raziskovalcev v gospodarstvu;
- povečati javna sredstva na 1 % BDP najkasneje do 2010, oblikovati ustrezen sistem spodbujanja naložb poslovnega sektorja, da doseže cilj 2 % BDP do 2010 ter povečati absorpcijsko sposobnost za rezultate raziskovalno razvojne dejavnosti;
- sistemsko rešiti problem začetnega financiranja novih visoko tehnoloških ter inovativnih podjetij;
- spodbujati vračanje oziroma vključevanje slovenskih strokovnjakov iz tujine in zamejstva ter privabiti kakovostne tuje strokovnjake v Slovenijo;
- povečati uporabo informacijsko komunikacijske tehnologije za pospeševanje produktivnosti in podjetništva, večjo učinkovitost storitev javnega sektorja in splošno konkurenčnost delovne sile na globalnem trgu delovne sile;
- uvajati fleksibilne oblike dela in delo na daljavo, razvijati in promovirati oblike zaposlovanja, ki izkoriščajo potenciale informacijske družbe; dvigniti raven pismenosti (informacijske, funkcionalne); uveljaviti javno dostopnost interneta in informacijskih mediatorjev.

Izboljšanje kakovosti izobraževanja in spodbujanje vseživljenjskega učenja

- spodbujati mobilnost in izbirnost s pomočjo kreditnega študija;
- povezati raziskovalne in pedagoške potenciale institutov in univerz ter preseči

vzajemno oviranje prehajanja kadrov med univerzami in instituti;
- možnosti za raziskovalno delo in poučevanje, ki naj bo odprto za vse, ki izpolnjujejo predpisane pogoje;
- dopolniti in diferencirati strokovni del "habilitacijskih" pogojev;
- posebno na področju tehniških študijev povečati sodelovanje industrije in visokošolskih organizacij pri pripravi študijskih programov;
- izboljšati kakovost študija (razmerje med učitelji in študenti; infrastruktura in oprema) ter skrajšati čas trajanja;
- povečati vključenosti generacije v vpisni starosti v terciarno izobraževanje na vsaj 55 %;
- povečati vpis na naravoslovno-tehniške smeri;
- razviti programe za razvijanje podjetniškega duha in znanja;
- sistematično preoblikovati programe v podporo večje ustvarjalnosti in inovativnosti z namenom lažjega sprejemanja tehnoloških in organizacijskih novosti (pretok znanja) in širitve baze potencialnih inovatorjev;
- zagotoviti ravnovesje med izobraževalno ponudbo in potrebami trga dela in gospodarstva skozi razvoj socialno-partnerskih odnosov na področju dograjevanja nacionalnih izobraževalnih strategij ter usklajevanjem kurikularnih vsebin v okviru zagotavljanja transparentnosti poklicnih kvalifikacij na nacionalni in EU ravni;
- na področju vseživljenjskega učenja spodbujati povpraševanja posameznikov po izobraževanju in usposabljanju ter spodbujati večje vlaganje delodajalcev;
- povečati privlačnost in dostopnost izobraževanja in usposabljanja ter vzpostaviti in razviti mehanizme za priznavanje neformalno in priložnostno pridobljenih znanj na vseh ravneh zahtevnosti, predvsem tistih, na podlagi katerih je mogoče zagotoviti delovno silo za nove in hitro razvijajoče se sektorje v skladu s temeljnimi procesi EU (Evropski kvalifikacijski okvir, Kopenhagenski proces izobraževanja in usposabljanja 2010, kreditni sistem);
- razvijati in povezovati mreže za poklicno in karierno svetovanje ter jih integrirati v obstoječe sisteme izobraževanja in usposabljanja ter posredovanje dela;
- povečati dostop do izobraževanja in usposabljanja s pomočjo novih tehnologij (z IKT podprte regionalne/lokalne točke vseživljenjskega učenja);
- pripraviti programe in sistematično senzibilizacijo za uporabo IKT tehnologije v aktivnem delovnem in ustvarjalnem okolju;
- decentralizirati terciarno izobraževanje, zlasti v segmentu višjih in visokih strokovnih šol, tesno povezanih s potrebami regionalnega gospodarskega razvoja, ter glede vseživljenjskega učenja;
- spodbujati vključevanje slovenskih predavateljev iz tujine in zamejstva ter privabiti tuje predavatelje in študente v Slovenijo;
- usposabljati izobraževalce za pridobivanje novih kompetenc (indikatorji OECD);
- pripraviti programe izobraževanja in usposabljanja ter izobraževati in usposabljati učitelje za trajnostni razvoj.

30. Učinkovito ustvarjanje, dvosmerni preteok in uporaba znanja za gospodarski razvoj in kakovostna delovna mesta – Akcijski načrt za leti 2005 in 2006

Povečanje gospodarske učinkovitosti raziskovalno razvojne dejavnosti

- sprejeti nacionalni raziskovalno razvojni program v skladu s strategijo in izpeljati razpise za financiranje raziskovalne dejavnosti (MVZT, jesen 2005);
- spremeniti sistem financiranja javnih raziskovalnih organizacij tako, da bo nagrajeval sodelovanje z gospodarstvom (vključno z ustanavljanjem "spin-off" podjetij), mednarodno sodelovanje in vplivnost ter raziskovalcem omogočil udeležbo pri ustvarjenem poslovnem rezultatu (MVZT, MG, jesen 2005);
- sprejeti sistemske ukrepe za povečanje deleža prihodkov, ki jih JRO pridobijo na trgu (MVZT, MG, do konca 2006);
- s spremenjenim načinom financiranja in z regulatornimi spremembami povečati mobilnost raziskovalcev med fakultetami/instituti in gospodarstvom ter nasploh spodbujati prehajanje raziskovalcev v gospodarstvo (MVZT za znanost, MG za gospodarstvo, pomlad 2006);
- dodatna javna sredstva za raziskave, tehnološki razvoj in inovativnost usmeriti v spodbujanje tehnološkega razvoja in inovativnosti (MVZT, MG, stalno);
- odpraviti administrativne ovire za vpis v register raziskovalcev (MVZT, jesen 2005);
- oblikovati nacionalni inovacijski sistem (NIS) in izvajati slovensko regionalno inovacijsko strategijo (SLORITS) v povezanosti univerz, raziskovalnih institutov, podpornih institucij, vlade in podjetij (MVZT, MG, SVLSRR, jesen 2006); sprejeti podzakonske akte za vzpostavitev centralnega registra organizacij posrednikov prenosa znanja (MG, MVZT, jesen 2006);
- spodbujati ugodno okolje za inovativnost s finančno pomočjo podjetjem na področju tehnološkega razvoja: pripraviti nove tehnološke programe v partnerstvu med podjetji, raziskovalnimi institucijami in državo za naslednjih 3–5 let; pripraviti razpis za spodbujanje investicij v nove tehnologije in produkte ter koordinirati aktivnosti za določitev tehnoloških prioritet (MVZT, MG, do konca 2005);
- celovito revidirati zakonodajo, ki destimulira inovativnost ter spodbujati ustanavljanje domačih in tujih visokotehnoloških in inovativnih podjetij (MVZT, MG, MJU, MF, do konca 2006);
- v okviru celovite davčne reforme preučiti smiselnost večjih davčnih spodbud za vlaganja v raziskave in razvoj in zaposlovanje raziskovalcev v gospodarstvu (MF, MG, MVZT, do konca 2006) ter s štipendijami, subvencioniranjem plač, financiranjem projektov izven javnega sektorja stimulirati prehod naravoslovno-tehničnih raziskovalcev iz javnih raziskovalnih organizacij v gospodarstvo (MF, MG, MVZT, pomlad 2006);
- usposobiti izvedbeno institucijo za sistematično in ciljno usmerjeno izvajanje programov in ukrepov na področju tehnološkega razvoja in inovativnosti (povezanost z gospodarstvom in razvojno politiko, delovanje na podjetniških načelih, oblikovanje sodobnih mehanizmov podpore tehnološkemu razvoju in inovativnosti) (MG, MVZT, do konca 2005);

- spodbujati delo raziskovalcev v "tehnoloških klubih" (povezava raziskovalcev iz podjetij in fakultet/institutov, ki izvajajo s strani podjetij usmerjene raziskave), delo mladih raziskovalcev v času pridobivanja doktorata v gospodarstvu in njihovo ostajanje v gospodarstvu (MG, MVZT, stalno);
- z združitvijo obstoječih skladov, prihodkov iz privatizacije in sodelovanjem zasebnega sektorja oblikovati rizični sklad za financiranje visokotehnoloških malih in srednjih podjetij (MF, MG, pomlad 2006), izvesti razpis in vključiti vsaj 50 podjetij (MG, pomlad 2006);
- vzpostaviti program za povečanje mednarodnega sodelovanja in uveljavljenosti Slovenije na področjih RR ter inovacij, vključno s podporo vključevanju tujih raziskovalcev v slovenska podjetja in univerze (MVZT, MG, pomlad 2006);
- olajšati postopke zaposlovanja tujih raziskovalcev; organizacijsko (regulatorno) in tudi finančno podpreti tiste vrhunske raziskovalce in projekte, ki so poleg ustanavljanja domačih podjetij sposobni pritegniti tudi globalne "igralce" za ustanavljanje raziskovalnih centrov v Sloveniji (MVZT, pomlad 2006);
- zagotoviti finančne spodbude za vračanje slovenskih strokovnjakov iz tujine, najmanj 200 enoletnih štipendij za gostovanje tujih raziskovalcev v Sloveniji ali za raziskovalno delo domačih raziskovalcev v tujini (MVZT, do konca 2006).

Izboljšanje kakovosti izobraževanja

- sprejeti nacionalni program visokega šolstva (MVZT, do konca 2005);
- uvesti kreditni sistem in prosto izbirnost na vseh visokošolskih organizacijah (MVZT, Univerze, jesen 2006);
- spremeniti sistem financiranja v visokem šolstvu tako, da bo nagrajeval raziskovalno delo v povezavi z uporabniki rezultatov, ter spremeniti merila habilitiranja tako, da bodo bolj upoštevala tudi aplikativne raziskave in projekte realizirane v sodelovanju z gospodarstvom ter da ne bodo ovirala prehajanja strokovnjakov iz akademske sfere v gospodarstvo; dosledna mednarodna primerljivost habilitacijskih meril in postopkov z omejevanjem "in-breedinga" (MVZT, Univerze, 2006);
- povečanje proračunskega financiranja visokega šolstva vezati na doseganje referenčnih kriterijev ter napredka v mednarodnih primerjavah (sprememba zakonskih podlag – ZVŠ), ustrezna sprememba poslanstev univerz in sistemske urejenosti (MVZT, SVŠ, Univerze, 2006);
- spremeniti akt o akreditaciji visokošolskih programov tako, da bo zagotovljena mednarodna primerljivost in konkurenčnost programa, doktorske programe pa lahko izvaja samo institucija, ki na predmetnem področju izkazuje vrhunske znanstvene rezultate (MVZT, SVŠ, do konca 2005);
- promovirati razvojne dosežke znanosti in znanstvene kariere (MVZT, stalno);
- uvesti diferencirane štipendije in diferencirana merila financiranja visokošolskih organizacij (vključno s povečanim financiranjem raziskovalne infrastrukture) s ciljem spodbujanja vpisa na naravoslovne in tehniške študije, vključno z informatiko (MVZT, MDDSZ, MG, jesen 2005);
- spodbuditi nastanek (na novo ali s preobrazbo "obstoječih" fakultet) visoko kakovostnih naravoslovno tehničnih univerz, ki bodo izvajale tudi programe

za visokošolsko podjetništvo (MVZT, do konca 2006);

- s spremembami vsebine in izvajanja študijskih programov na vseh ravneh izobraževanja spodbuditi izobraževalne institucije, da pripravijo in izvajajo programe, ki bodo mladino navduševali za inovativnost, znanost in spremembe (MŠŠ, MVZT, MG, jesen 2006);
- razvijati podjetniška znanja na vseh stopnjah šolanja, še posebno na tehničnih in naravoslovnih šolah; spodbujati podjetnost pri mladih in uveljavljanje pojma podjetništva kot pozitivne kategorije; razvijati programe izobraževanja s področja vodenja malih podjetij in podjetniškega znanja za mlade (MŠŠ, MVZT, MG, stalno);
- pospešiti razvoj univerzitetnih podjetniških inkubatorjev (MVZT, MG, stalno);
- pripraviti sistemske možnosti za zaposlovanje strokovnjakov iz prakse na visokošolskih ustanovah (MVZT, Univerze, jesen 2006);
- sistemska rešitev za postopno odpravo razlik med rednim in izrednim študijem ter zmanjševanje ugodnosti, vezanih na študentski status in na študentsko delo do te mere, da ne bodo več stimulirale podaljševanja študija (MVZT, MDDSZ, jesen 2006);
- posodobiti višje strokovno izobraževanje predvsem s prenovo študijskih programov višjih strokovnih šol, uvesti kreditni sistem ECTS (MŠŠ, jesen 2006);
- povečati mobilnost študentov, raziskovalcev, razviti akademsko omrežje ARNES na svetovno primerljivi ravni, razviti in uveljaviti študij na daljavo v visokošolskih organizacijah, zagotoviti ustrezno opremljenosti šol z IKT (MVZT, MŠŠ, jesen 2006).

31. Tretja razvojna prioriteta: Učinkovita in cenejša država

Povečanje institucionalne konkurenčnosti in učinkovitosti države

- zmanjšati neposredno vlogo države v gospodarstvu;
- umik države iz lastništva podjetij in finančnih institucij kot način modernizacije javnega sektorja, zmanjšati vlogo KAD in SOD pri vodenju podjetij;
- uvesti sistem presoje vplivov predpisov z vidika nepotrebnih administrativnih in regulatornih omejitev konkurence in gospodarske aktivnosti ter ukrepe za odpravo teh omejitev;
- urediti postopek sodelovanja javnosti pri pripravi predpisov (metodologija o konzultacijah);
- uvesti zasebno javno partnerstvo (PPP) pri izvajanju in financiranju javnih služb ter naložb v infrastrukturo;
- delno privatizirati upravne naloge prek prenosa z javnim pooblastilom in outsourcingom, prenašati prakse upravljanja iz zasebnega v javni sektor (novi javni menedžment), vzpostaviti standarde uspešnosti in učinkovitosti ter primerjav med organi, bolj fleksibilno nagrajevanje in napredovanje;
- dvigniti standarde profesionalnosti in transparentnosti javne uprave, izboljšati kakovost njenih storitev ter krepitev njene svetovalne vloge;

– decentralizirati upravo;
– izboljšati pogoje delovanja nevladnih organizacij.

Razvojno prestrukturiranje javnih financ

- spremeniti strukturo odhodkov v smeri prioritet strategije in absorpcije sredstev EU;
- postopno zmanjšati delež javnofinančnih odhodkov v BDP za najmanj 2 odstotni točki;
- celovita davčna reforma, ki bo temeljila na načelih razbremenitve dela, spodbujanja konkurenčnosti in zaposlovanja ter enostavnosti sistema.

Zagotovitev boljšega delovanja pravosodnega sistema

- zagotoviti večjo pravno varnost;
- povečati učinkovitost dela sodišč, državnega tožilstva in državnega pravobranilstva;
- pripraviti celoviti program zmanjševanja sodnih zaostankov za zagotovitev sojenja v razumnem roku z dolgoročnim ciljem dokončne odprave zaostankov;
- dodatno usposabljati sodnike in državne tožilce za vodenje sodnih postopkov ter še posebno za delo na področju gospodarskega kriminala, korupcije in organiziranega kriminala;
- poenostaviti in standardizirati sodne postopke tako na ravni zakonodaje kot na ravni praktične izvedbe (npr. z izmenjavo dobrih praks) z namenom, da bi se izboljšala učinkovitost vodenja sodnih postopkov in strokovnega odločanja s strani državnih tožilcev in sodnikov;
- prizadevati si za popolno informatizacijo sodišč (uvedba informatiziranih vpisnikov, polna uporaba elektronskega poslovanja med strankami in sodišči) z namenom krajšega trajanja postopkov ter preprostega spremljanja učinkovitosti, sodnih zaostankov in zastaralnih rokov.

32. Učinkovita in cenejša država – Akcijski načrt za leti 2005 in 2006

Povečanje institucionalne konkurenčnosti

- izboljšati koordinacijo razvojnih politik in pripraviti Državni razvojni program na osnovi SRS (SVLR, jesen 2006);
- pregledati ovire za konkurenco v slovenskem gospodarstvu (MG, 2006) in jih postopno odpravljati (MG, resorna ministrstva, stalno);
- uvesti presojo administrativnega bremena predlogov predpisov (MJU, jesen 2005) in celovit sistem presoje ekonomskih, socialnih in okoljskih vplivov predpisov in politik (MJU, jesen 2006);
- postopno odprodati deleže KAD in SOD v podjetjih in ju preoblikovati v institucionalne portfeljske investitorje (MF, delno do konca 2006);
- dokončati projekt “vse na enem mestu” (MG, MJU, jesen 2005) in zmanjševati

administrativna bremena pri ustanavljanju podjetij (MG, pomlad 2006);

- uvesti načela enostavnejših predpisov in administrativnih postopkov za mala podjetja (MG, stalno);
- oblikovati enoten, racionalen informacijski sistem malih podjetij, ki bo zadovoljeval potrebe notranjih in zunanjih uporabnikov informacij in ki naj temelji na mednarodno primerljivih računovodskih standardih (MF, MG, do konca 2006);
- celovito analizirati stanje prostorske zakonodaje, predlagati spremembe in poenostavitve glede na zahteve tržnega gospodarstva ter uvesti aktivno spremljanje izvajanja (MOP, MG, pomlad 2006);
- s spremembami na nepremičninskem trgu olajšati dostop do nepremičnin za realizacijo investicijskih projektov: povečati ponudbo komunalno opremljenih zazidljivih zemljišč, oblikovati strategijo formiranja podjetniških con, poenostaviti in skrajšati postopke za pridobitev gradbenih dovoljenj, s spremembo regulative onemogočiti neupravičeno oviranje sproščanja zemljiških površin (MOP, do konca 2006);
- nadaljevati s krepitvijo civilnega dialoga z ustvarjanjem sistemskih in finančnih pogojev za krepitev nevladnega sektorja; (MJU, stalno);
- sprejeti metodologijo o konzultacijah (MJU, do konca 2005);
- načrtno večati učinkovitost in uspešnost javne uprave s spodbujanjem uporabe sodobnih menedžerskih tehnik za vodenje sprememb in doseganje poslovne odličnosti v javnem sektorju; razvijati menedžment človeških virov in znanja; razvijati strateški menedžment (MJU, 2006);
- načrtno večati kakovost storitev javne uprave s sistematičnim uvajanjem evropskega modela odličnosti (CAF – skupni ocenjevalni okvir in EFQM – evropski model odličnosti) (MJU, MVZT, stalno);
- ocenjevati največje organizacije javnega sektorja in podjetja v pretežni lasti države po EFQM (MJU, MZ, MG, MVZT, MF, stalno);
- povečati uporabo IKT v gospodinjstvih in s tem uporabo storitev e-Uprave (pilotska uvedba pobude Računalnik v vsak dom – Home Computer Initiative; (MVZT, 2005 in 2006, nato stalno).

Razvojno prestrukturiranje javnih financ

- pripraviti nabor ukrepov za uresničenje ciljev strategije glede strukture in višine javnofinančnih odhodkov (MF, konec 2005);
- izboljšati in poenostaviti davčno zakonodajo (MF, jesen 2005);
- izdelati kodeks delovanja davčne službe (MF, jesen 2006); reforma delovanja davčne uprave v smislu vzpostavitve učinkovite in prijazne davčne uprave: obvezna javna objava pojasnil in inšpekcijske prakse; kazenska odgovornost inšpektorjev in obvezna veljava uradnih pojasnil in navodil; najmanj enkrat letno preverjanje razlogov izgubljenih odločb in posodobljenje navodil za inšpektorje in vodje izpostav; osredotočenje na večje utaje, princip verodostojnosti zavezanca (MF, DURS, 2006);
- pripraviti celovito davčno reformo s ciljem znižati obremenitve dohodkov iz dela in spodbujanja konkurenčnosti, naložb, stanovanjske gradnje, zaposlovanja

in trajnostnega obnašanja; zgraditi transparentno davčno okolje, (MF, jesen 2006);

- pripraviti celovit pregled skupnega učinkovanja davčnega sistema in socialnih transferov na dohodek osebe v različnih življenjski situacijah (MF, MDDSZ, pomlad 2006);
- spremeniti način priprave in izvrševanja proračuna v skladu z načeli k rezultatom usmerjenega proračuna in gospodarnejše javne porabe; sistemske rešitve za decentralizacijo upravljanja v javnem sektorju in za oblikovanje proračuna na osnovi ciljev in rezultatov; priprava proračuna glede na programska področja in prioritete (MF, do konca 2006);
- pričakovana višina proračunskih prihodkov se določi konservativno glede na makroekonomske napovedi; poveča se pomen avtomatičnih stabilizatorjev, fleksibilnega dela odhodkov in transparentnost (MF, do konca 2006);
- pripraviti zakon o javno zasebnem partnerstvu (MF, jesen 2005) in pridobiti vsaj tri velike projekte (MF, resorna ministrstva, pomlad 2006);
- prenesti del javnih služb v zasebno izvajanje in sofinanciranje (MF, resorna ministrstva, do konca 2006);
- pospešiti "outsourcing" različnih storitev, ki se opravljajo znotraj javnega sektorja, ob nadzoru kakovosti in vzdrževanju visokih standardov, ki jih morajo zagotavljati ponudniki storitev (MF, resorna ministrstva, do konca 2006).

Boljše delovanje pravosodnega sistema

- odpraviti zaostanke v upravnih postopkih (MJU, jesen 2005), povečati hitrost postopkov odločanja in povečati zadovoljstvo strank v upravnih postopkih (MJU, stalno);
- zagotoviti večjo pravno varnost s sprejemom ustreznih zakonskih sprememb (spremembe zakona o notariatu, o državnem pravobranilstvu ter o izvršbi in zavarovanju) in drugih spremljajočih ukrepov (MP, 2006);
- dosledno izvajati zakonodajo na področju prekrškov s spremembo zakona o prekrških in ustanoviti medresorsko delovno skupino, ki bo spremljala izvajanje zakonodaje (MP, 2006);
- hitreje reševati denacionalizacijske zadeve (MP, MJU, MKGP, MK, MG, MOP, stalno);
- odpraviti zaostanke na področju poprave krivic (MP, stalno);
- izobraževati pravosodne delavce, prednostno s področja prava EU, gospodarskega prava in s področja vodenja sodnih postopkov (MP, stalno);
- vzpostaviti informacijski sistem za zagotovitev spremljanja učinkovitosti, zaostankov in zastaralnih rokov v postopkih na sodiščih (Vrhovno sodišče RS, 2006);
- pripraviti triletni načrt za izgradnjo nosilnih, centralno usklajenih in načrtovanih IKT sistemov državne uprave, ki bodo temelj izboljšanja učinkovitosti (MJU, 2006).

33. Četrta razvojna prioriteta: Moderna socialna država in večja zaposlenost

Izboljšanje prilagodljivosti trga dela

- povečati fleksibilnost delovnih razmerij in zaposlovanja (letni obračun dela, delo za krajši delovni čas, delitev delovnega mesta, prožna izraba delovnega časa, delo na domu in delo na daljavo in druge atipične oblike dela);
- prehod pasivnih v aktivne ukrepe na trgu dela, ki bodo zagotovili aktiviranje, zaposlovanje in socialno vključevanje; kombiniranje pasivnih in aktivnih ukrepov;
- zmanjšati bolezenske odsotnosti z dela in delovne invalidnosti, ohraniti zaposljivost delavcev z ukrepi zaščite, varovanja zdravja delavcev in omogočati aktivno staranje;
- zmanjšati strukturna neskladja na trgu dela z ustrezno politiko rednega izobraževanja, hitrejšim uvajanjem vseh ostalih oblik izobraževanja in usposabljanja ter priznavanjem pridobljenega znanja in kompetenc v zaposlitvi;
- nižji prispevki delodajalcev za socialno varnost pri težje zaposljivih, prvo zaposlenih in dolgotrajno brezposelnih na manj razvitih področjih;
- olajšati kombiniranje dela z družinskim in zasebnim življenjem: družini prijazne politike, spodbujanje dolgega delovnega življenja, prilagajanje vzorcev delovnega mesta in kulture, omogočiti porazdelitev delovnih ur na vseživljenjski osnovi;
- na podlagi primerjalne analize pripraviti potrebne spremembe institucionalnega okvira trga dela za zagotavljanje zadostne stopnje konkurenčnosti;
- izboljšati zaposljivost težje zaposljivih skupin s kombiniranjem zaposlitveno izobraževalnega statusa in začasnega zaposlovanja v okviru netržnih zaposlitvenih priložnosti.

Modernizacija sistemov socialne zaščite

- uveljaviti večjo lastno odgovornost posameznika za njegov socialni položaj;
- prilagoditi sisteme socialne zaščite potrebam dolgožive družbe; prilagoditi strukturo zbiranja sredstev za socialno varnost spremenjeni naravi delovnih mest in uvesti nove sistemske rešitve na področju dolgotrajne nege;
- uvesti aktivacijske sisteme socialne varnosti: večja ciljna usmerjenost socialnih prejemkov in storitev na iskanje in sprejemanje dela; preprečevati neutemeljeno kopičenje socialnih prejemkov pri enem prejemniku; decentralizirati zaposlovalne storitve in njihovo kombiniranje z dajanjem socialnih prejemkov;
- povezava socialne zaščite s spodbujanjem aktivnosti in družbene kohezije (poudarek na "fleksibilni varnosti");
- socialno politiko bolj osredotočiti na prehode med življenjskimi obdobji (prehod iz šolanja v zaposlenost, prehod iz zaposlenosti v upokojitev, podpora geografski mobilnosti);
- enakomerneje porazdeliti tveganja na trgu delovne sile in socialna tveganja, ki jim je sedaj nadpovprečno izpostavljena mlada generacija;
- spremeniti sistem zdravstvenega varstva, temelječ na solidarnosti, dostopnosti,

transparentnosti, kakovosti in učinkovitosti ter fiskalni vzdržnosti;
- javno in zasebno partnerstvo pri financiranju in izvajanju programov.

Zmanjševanje družbene izključenosti in socialne ogroženosti

- enakost dostopnosti storitev sistemov socialne zaščite, zdravstva, izobraževanja in kulture;
- širiti možnosti za dvig izobrazbene ravni in vključevati brezposelne v programe aktivne politike zaposlovanja;
- izgraditi več kot 2.000 neprofitnih stanovanj in izboljšati njihovo dostopnosti;
- izboljšati položaj invalidov.

34. Moderna socialna država in večja zaposlenost – Akcijski načrt za leti 2005 in 2006

Večja prilagodljivost trga dela

- izboljšati regulacije na trgu dela s ciljem povečanja prilagodljivosti obsega zaposlovanja: sprostiti predpise, ki urejajo pogoje zaposlovanja, spodbujati fleksibilne oblike zaposlenosti (fleksibilen delovni čas, začasno zaposlovanje itd.), zmanjšati omejevanje zaposlovanja upokojencev, zmanjšati odpravnine in skrajšati trajanje nadomestila za brezposelnost, olajšati možnost odpuščanja iz poslovnih razlogov, poenostaviti administrativne postopke za zaposlovanje tujcev, zlasti visoko kvalificiranih (MDDSZ, jesen 2006);
- sistem minimalne plače in socialnih transferov prilagoditi tako, da bodo zaposleni motivirani za zaposlovanje, delodajalci pa za odpiranje novih delovnih mest (MDDSZ, jesen 2006);
- programe politike zaposlovanja usmeriti na razreševanje problemov skupin, ki so v najtežjem položaju na trgu delovne sile – dolgotrajno ali pogosto brezposelni, starejši nad 55 let, mladi, ki končajo ali prekinejo šolanje, ženske, osebe s priznanim azilom (MDDSZ, jesen 2005); okrepiti programe prekvalifikacij ter programe poklicnega usmerjanja in načrtovanja kariere (MDDSZ, pomlad 2006);
- uvesti oziroma okrepiti programe, ki spodbujajo delodajalce k zaposlovanju mladih brez delovnih izkušenj (MDDSZ, pomlad 2006); okrepiti programe prožnega zaposlovanja in upokojevanja starejših, kot je predčasno, delno, postopno in na zaposlovanje mladih vezano upokojevanje, zaposlovanje v socialni ekonomiji (MDDSZ, jesen 2006);
- za odrasle uvesti subvencije za izobraževanje po načelu tretjinskega sofinanciranja (delodajalec, zaposleni, država) (MDDSZ, jesen 2006); sprejeti posebne ukrepe spodbujanja izobraževanja in usposabljanja nižje kvalificiranih delavcev (MDDSZ, pomlad 2006); pospešiti delovanje sistema za potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij (MŠŠ, pomlad 2006);
- oblikovati program spodbujanja študijskih krožkov po vsej državi (MDDSZ, MŠŠ, MVZT, pomlad 2006); ustanoviti vsaj pet novih središč vseživljenjskega učenja in jih povezati z regijskimi izobraževalnimi središči (MVZT, SVLR,

MŠŠ, MDDSZ, do konca 2006);

- zagotoviti javno dostopnost informacij o deficitarnosti poklicev in poklicno specifičnih stopnjah brezposelnosti, ustrezno prilagoditi izobraževalne programe, štipendiranje povezati s potrebami na trgu delovne sile in vpeljati regionalne štipendijske sheme; razviti programe popularizacije tehničnih poklicev (MŠŠ, MVZT, MDDSZ, pomlad 2006);
- z vlaganjem v najemna stanovanja pritegniti delovno silo v regije, kjer jo primanjkuje (MOP, do konca 2006);
- spodbujati iskanje zaposlitvenih možnosti v lokalnem okolju v okviru netržnih zaposlitvenih priložnosti; izdelati kataloge potencialnih delovnih mest v okviru netržnih zaposlitvenih možnosti, ki bodo omogočili časovno omejeno prehajanje v zaposlovanje na netržnem segmentu z vzpostavljenimi vzvodi za vrnitev na trg dela (MDDSZ, 2006);
- pripraviti program za odpravljanje primanjkljajev na posameznih poklicnih segmentih s selektivno imigracijo (MDDSZ, jesen 2006).

Modernizacija socialne zaščite in zmanjševanje izključenosti

- zmanjšati odvisnost od denarnih socialnih pomoči in uveljaviti spodbude za zaposlovanje dolgotrajnih prejemnikov denarnih socialnih pomoči; odpraviti neutemeljena kopičenja socialnih prejemkov pri posameznem prejemniku in povečati usmerjenost socialnih prejemkov in storitev k ponovnemu vključevanju prizadetih v aktivno življenje (MDDSZ, 2006);
- dvigniti raven pismenosti (funkcionalne, informacijske) in voditi aktivno politiko zmanjševanja digitalnega razkoraka, uveljaviti javno dostopnost interneta in informacijskih mediatorjev (MVZT, MDDSZ, stalno); razvijati in promovirati oblike zaposlovanja, ki izkoriščajo potenciale informacijsko komunikacijskih tehnologij, tudi tiste, ki so prilagojene za ljudi s posebnimi potrebami (MVZT, MDDSZ, stalno), izboljšati dostopnost kakovostnih delovnih mest na podeželju s pospeševanjem kombiniranih zaposlitev in decentralizacijo javnih služb, ki jo omogoča sodobna tehnologija (MDDSZ, stalno);
- oblikovati program izvajanja izkustvenega učenja na podlagi analize možnosti vključevanja v prostovoljno delo in drugih oblik izkustvenega učenja v NVO (MDDSZ, jesen 2006); vključiti donacije NVO v okvir obstoječih olajšav pri dohodnini in davku na dohodek pravnih oseb ter oblikovati možnost "donacij" dela v NVO (MF, jesen 2005); urediti javno in zasebno partnerstvo pri izvajanju in financiranju programov socialne zaščite (MDDSZ, jesen 2006);
- povečati možnosti za zaposlovanje invalidov (pravočasno vključevanje v programe zaposlitvene rehabilitacije, uvedba kvotnega sistema, zaščitnega in podpornega zaposlovanja itd.) in zagotoviti enake možnosti za invalide (z denarnimi prejemki, ki spodbujajo njihovo vključevanje v družbo, z večjo dostopnostjo grajenega okolja in komunikacij, z razvojem in pluralizacijo programov in izvajalcev itd.) (MDDSZ, 2006);
- uvesti sistem zavarovanja za dolgotrajno nego (MZ, MDDSZ, 2006);
- izboljšati dostopnost do zdravstvenih storitev, skrajšati čakalne dobe, zvišati kakovost storitev in učinkovitost poslovanja izvajalcev z vložkom v večjo učinkovitost sistema, vključno z vlaganji v zdravstvene zmogljivosti (MZ,

2006);
- izboljšati izvajanje urgentne zdravstvene dejavnosti na vseh ravneh (MZ, 2006);
- uvesti nacionalni sistem kakovosti v zdravstvu (MZ, 2006).

35. Peta razvojna prioriteta: Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja

Trajno obnavljanje prebivalstva

- ustvariti primerne delovne in societalne pogoje za starejše aktivne prebivalce ter tudi obojestranski interes njih samih in celotne družbe;
- zmanjšati časovni pritisk z medsebojno medgeneracijsko pomočjo in bolje odmerjenimi zahtevami delodajalcev za intenzivnost dela na začetku kariere;
- ustvariti pogoje za lažje usklajevanje družinskih in poklicnih obveznosti obeh staršev, vključno s fleksibilnejšimi oblikami otroškega varstva, ter zagotoviti konkurenčnost in nediskriminiranost staršev na trgu delovne sile;
- javne službe ter formalna in neformalna socialna omrežja morajo pomagati, da se družina lahko oblikuje in da bolje funkcionira, ne pa samo, da so posamezniki bolj produktivni;
- prilagoditi gospodarjenje s prostorom – ciljem splošne demografske in socialne politike ter predvidenim migracijskim gibanjem;
- povečati ponudbo najemnih stanovanj ter z izboljšanjem ponudbe zemljišč in učinkovitosti stanovanjskega trga povečevati ponudbo in zniževati cene stanovanj;
- razviti hipotekarno bančništvo, da bi lahko povečali ponudbo ugodnih stanovanjskih kreditov, ter subvencionirati odplačevanje dela obresti na začetku odplačevalnega obdobja za mlade; s politiko integracije in uravnavanja obsega migracij popraviti nekatere strukturne prebivalstvene primanjkljaje.

Skladnejši regionalni razvoj

- ustanoviti pokrajine, ki bodo imele pristojnosti in sredstva (po načelu fiskalne decentralizacije) za spodbujanje lastnega razvoja;
- krepiti razvoj policentričnega urbanega sistema, razvoja regionalnih središč (zlasti središč nacionalnega pomena), oblikovati mestne (inovativne) regije in spodbujati regionalne ekonomije s tehnološkimi parki in podjetniškimi inkubatorji;
- oblikovati regionalno razvejano mrežo terciarnega in vseživljenjskega izobraževanja ter drugih javnih storitev;
- občinam zagotoviti finančne spodbude za razvoj lokalnega gospodarstva, socialnih dejavnosti in infrastrukture (ostajanje dela davkov v občini), spodbuditi kvalitetnejšo pripravo prostorskih aktov v skladu z razvojnimi potrebami, poenostaviti prostorske predpise, okrepiti financiranje neprofitne stanovanjske gradnje, urediti področje komunalnih dejavnosti;

- zagotoviti oskrbo s čisto pitno vodo in spodbujati lokalno samooskrbo s hrano;
- nadgraditi sedanje regionalno razvojno programiranje in tesnejše sodelovanje med mestnimi in podeželskimi območji na osnovi zavezujočega partnerskega sodelovanja ter aktivnega prizadevanja vlade za ustanovitev pokrajin; krepiti čezmejno regionalno sodelovanje, tudi z vključitvijo slovenskih manjšin;
- nadgraditi ukrepe za ohranjanje poseljenosti in kulturne krajine ter krepiti razvojno vitalnost ter privlačnost podeželja;
- izboljšati prometno povezanost odmaknjenih, robnih območij z glavnimi prometnimi osmi vključno s krepitvijo in vzpodbujanjem javnega prevoza in trajnostnih oblik mobilnosti ("modal split");
- uveljaviti regionalna partnerstva za razvoj informacijske družbe in integriranih regionalnih strategij informacijske družbe;
- zagotoviti dosledno upoštevanje ogroženosti zaradi naravnih in drugih nesreč pri ohranjanju poseljenosti ter razvoju pokrajin.

Zagotavljanje optimalnih pogojev za zdravje

- integrirati ukrepe in merila za varovanje zdravja v sektorske politike in zmanjševati razlike v zdravju med regijami in skupinami prebivalstva;
- spodbujati zdrave vedenjske vzorce in preprečevati zgodnjo obolevnost;
- izboljšati dostopnost in kakovost zdravstvenih storitev ter posodobiti zdravstvene zmogljivosti.

Izboljšanje gospodarjenja s prostorom

- vzpostaviti evidence najboljših kmetijskih zemljišč in jih zaščititi;
- nadaljevati s povečevanjem zemljišč za ekološko pridelavo hrane;
- pospeševati zložbe kmetijskih zemljišč skupaj z usposobitvijo zemljišč za kvalitetnejšo pridelavo, ob pogoju ohranitve najboljših kmetijskih zemljišč;
- povečati razpoložljivost stavbnih zemljišč za gospodarstvo in stanovanjsko gradnjo s smotrnim povečevanjem urbanega prostora naselij, s povečanjem izkoriščenosti poselitvenega prostora (koncentracijo stavb) ter z usposobitvijo degradiranih urbanih in drugih zemljišč za ponovno uporabo;
- ekonomske spodbude za boljšo izrabo razpoložljivega stavbnega sklada; podpora notranjemu razvoju naselij (prednost zgostitve ekstenzivno izrabljenih poseljenih površin pred širjenjem na nova območja);
- razvijati nepremičninski trg (evidence, obdavčitev, hipotekarno kreditiranje);
- vzpodbujati poselitev v mesta, ki imajo med 7 do 30 tisoč prebivalcev.

Integracija okoljevarstvenih meril v sektorske politike in potrošniške vzorce

- zmanjšati prispevek k spreminjanju podnebja in prilagajati gospodarstvo ter poselitev pričakovanim podnebnim spremembam;
- uveljavljati trajnostno rabo naravnih virov, zmanjševati energetsko ter snovno

intenzivnost in spodbujati ponovno uporabo odpadkov, povečati ekološko učinkovitost in kakovost življenja;
- povečati energetsko učinkovitost in uporabo obnovljivih virov energije v javnem sektorju, zlasti na lokalni ravni;
- nadaljevati z okoljsko davčno reformo in uveljaviti "zelena" javna naročila;
- spodbujati okoljsko ustrezne, sonaravne podjetniške in potrošniške prakse;
- spodbujati razvoj in uporabo okoljskih tehnologij;
- reševati okoljske probleme transportnih koridorjev na evropski ravni, tudi z razvojem inteligentnih transportnih sistemov;
- spodbujati uvajanje trajnostnih oblik mobilnosti in krepitve "modal-split" v korist rabe javnega prevoza ter boljše usklajevanje ponudbe prevoza s potrebami in javnim interesom; vzpostaviti in voditi nacionalni informacijski sistem za tla kot nujno podporo prostorskemu načrtovanju, varovanju podtalnic (z vidika izpiranja nitratov, pesticidov, onesnažil), pridelavi kakovostne hrane in zagotavljanju zdravega okolja;
- zagotoviti dobro stanje (do leta 2015) in ustrezno urejanje voda, okrepiti varovanje občutljivega morskega ekosistema in obalnega pasu;
- zaustaviti upadanje biotske raznovrstnosti do leta 2010 in naravno kakovost slovenskega prostora uveljaviti kot kakovost za celotno EU, kar pomeni tudi skupno odgovornost za njeno ohranjanje; zasnovati varovalne režime, ki bodo omogočali varovanje rastlin in živali, njihovih biocenoz ter hkrati celovit gospodarski in socialni razvoj tudi na varovanih območjih (Natura 2000);
- krepiti zmogljivost uprave na področjih okoljskega prava in okoljske ekonomike;
- krepiti vlogo posvetovalnih in svetovalnih teles v postopku priprave odločitev (svet za trajnostni razvoj, medsektorska posvetovalna telesa, medsektorske delovne in projektne skupine).

Razvoj nacionalne identitete in kulture

- uveljaviti kulturo v njeni celosti, to je etičnih, socialnih, gospodarskih in političnih razsežnostih, vzpostavljenih skozi zgodovinski razvoj, in jo odpirati sodobnemu svetu;
- razvijati kulturno raznolikost in nacionalno identiteto kot sintezo kulturnih ciljev in smotrov;
- razvijati zavest, da je kultura zgodovinski temelj nacionalne identitete in sodobna evropska prepoznavnost slovenske države kot kohezivnost različnih kulturnih identitet, od nacionalne do lokalnih, od univerzalne do individualnih;
- krepiti skupni slovenski kulturni prostor ter ohranjati in razvijati slovenski jezik;
- spodbujati kulturni razvoj italijanske in madžarske narodnostne skupnosti, romske in drugih manjšinskih skupnosti v Sloveniji ter priseljencev;
- vzpostaviti spodbudno okolje za ustvarjalnost in večjo dostopnost kulturnih dobrin ter odpirati medijski prostor;
- celostno ohranjati in razvijati kulturno dediščino in jo povezovati s sodobnim življenjem in ustvarjanjem, saj mora družba našega časa prevzeti odgovornost do naravne in kulturne dediščine in v tem izpolniti svoj moralni dolg do

prihodnjih generacij;

- vzpostavljati ustrezno kulturno okolje, v katerem uspeva na znanje oprto gospodarstvo;
- tesneje povezovati kulturo in znanost pri razvoju Slovenije in prenašati dosežke in presežke v gospodarstvo, kar je temelj družbenega blagostanja;
- tesneje povezovati kulturo, znanost in izobraževanje z namenom dviga kakovosti proučevanja in poučevanja in s tem podpirati nadarjenost in razvijati ustvarjalnost vsakega posameznika;
- spodbujati vlaganja in razvijati javno in zasebno partnerstvo v kulturi;
- poudarjati etične opredelitve, pomembne za posameznika in družbo, pri načrtovanju različnih področij; etika mora sousmerjati odločitve, ki bodo vplivale na izrabo kulturnih in naravnih virov, prostora in živega sveta;
- skrb za ohranjanje narave naj poleg kulturne, izobraževalne in znanstvene naloge pri omejevanju človekovih posegov v naravo, poznane kot varstvo narave, vključuje tudi zaupanje v naravo samo, v njene predkulturne in postkulturne zmožnosti. Spremeniti je treba antropocentrični pogled na svet in ravnanje z njim ter vzpostaviti spoštljiv odnos do žive narave s spoznanjem, da moramo storiti vse, kar je mogoče, za njeno ohranitev.

36. Povezovanje ukrepov za doseganje trajnostnega razvoja – Akcijski načrt za leti 2005 in 2006

Trajno obnavljanje prebivalstva

- omogočiti lažje kombiniranje dela z družinskim in zasebnim življenjem in izboljšati položaj mladih in iskalcev prve zaposlitve na trgu dela (MDDSZ; stalno);
- olajšati mladim možnost pridobitve lastnega stanovanja – študentski domovi, neprofitna stanovanja, subvencije tržnih najemnin; občutno obdavčiti neuporabljene stanovanjske zmogljivosti (MOP, MF, do konca 2006);
- oblikovati različne modele (sheme) subvencioniranja v okviru sistema stanovanjske oskrbe zlasti za mlade družine, prve iskalce zaposlitve (premije za varčevanje, za obresti za posojila, subvencije za gradnjo, nakup ali najem stanovanja, podeljevanje kreditov, garancij ipd.) ter preučiti modele davčnih olajšav (olajšave za obresti za stanovanjska posojila, za vlaganja v hipotekarne obveznice, za vlaganja v novogradnje, prenove, nakup stanovanja ipd.) (MOP, 2006);
- pripraviti zakonske in druge pogoje za vključevanje institucionalnih in finančnih investitorjev (investicijskih skladov) v financiranje stanovanjske oskrbe in za razvoj hipotekarnega bančništva (MOP, pomlad 2006).

Skladnejši regionalni razvoj

- povečati učinkovitost institucij regionalnega razvoja z dopolnitvijo pravnega okvira za izvajanje regionalne politike: sprejeti novi zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja in nadaljevati z razvojem enote za projektno financiranje pri Javnem skladu RS za regionalni razvoj (SVLR, jesen 2005);
- okrepiti razvojno pomoč prednostnim območjem regionalne politike: nameniti

dodatne spodbude za razvoj regionalne cestne in komunalne infrastrukture, nameniti večji obseg pomoči območjem, na katerih živita italijanska in madžarska narodna skupnost, romskim naseljem in obmejnim območjem (še posebno na zunanji meji EU s Hrvaško), okrepiti čezmejno razvojno povezovanje, razviti nove oblike in programe poslovnega in znanstveno raziskovalnega sodelovanja s Slovenci iz sveta (SVLR, 2006);

- mreža visokega šolstva, podjetniški inkubatorji in tehnološki parki v regionalnih središčih; povezovati gospodarstva v grozde in vzpostaviti povezave z drugimi institucijami v regiji za krepitev regionalnih inovacijskih sistemov; uveljaviti regionalna partnerstva za razvoj informacijske družbe in integriranih regionalnih strategij informacijske družbe (SVLR, MG, MŠŠ, MVZT, stalno);
- pripraviti ukrepe, ki bodo spodbudili ustanavljanje podjetniških in obrtnih con tudi na lokacijah, ki danes niso najbolj primerne: tehnična pomoč v pripravi dokumentacije, delno reševati problem lastnega deleža, vključiti proizvodne cone v regionalne in občinske načrte (SVLR, MG, do konca 2006);
- v vseh spodbujevalnih politikah (mala in srednja podjetja, turizem, zaposlovanje) posebno upoštevati regionalno komponento v smislu spodbujanja hitrejšega razvoja manj razvitih področij (vsa pristojna ministrstva, stalno);
- nadgraditi sistem lokalne samouprave s spremembami/dopolnitvami zakona o lokalni samouprave (SVLR, jesen 2005);
- pripraviti spremembe sistema financiranja občin (SVLR, jesen 2005); pripraviti strokovne in sistemske rešitve za čimprejšnjo ustanovitev pokrajin (SVLR, jesen 2006);
- oblikovati jasne normative oblikovanja cen komunalnih storitev in spodbuditi združevanje ponudnikov teh storitev ter konkurenco med njimi (na primer časovno omejene koncesije); odpraviti financiranje proračunske porabe občin iz prekomerno zaračunanih komunalnih prispevkov oziroma stroškov opremljanja zemljišč za gradnje (MOP, MG, pomlad 2006).

Izboljšanje gospodarjenja s prostorom

- povečati učinkovitost gospodarjenja s prostorom za poselitvene namene prek oblikovanja in izvedbe ukrepov aktivne zemljiške politike (evidentiranje in tržna aktivacija zazidljivih zemljišč) (MOP, jesen 2006);
- doseči ažurnost katastrov in zemljiške knjige ter olajšati javni elektronski dostop; kompletirati digitalni kataster zgradb in povezati z registri in elektronsko zemljiško knjigo (MOP, jesen 2006), uvesti davek na nepremičnine (MF, do konca 2006);
- poenostaviti upravne postopke (MOP, jesen 2005);
- pripraviti nacionalni program posodobitve državnih cest nacionalnega pomena (MZP, jesen 2005); izdelati državni in regionalne akcijske programe povečevanja kakovosti ter konkurenčnosti integralnega javnega potniškega prometa (MZP, jesen 2005);
- pospešeno posodabljati 5. in 10. železniški koridor, začetek gradnje 2. tira Divača–Koper (MZP, do konca 2006);
- izdelati strokovne podlage in izvedbene akte za zagotovitev dostopnosti javnega potniškega prometa za vse kategorije prebivalstva (izvajanje gospodarske javne

službe javnega potniškega prometa) (MZP, 2005).

Integracije okoljske in sektorskih politik

- pripraviti in sprejeti Nacionalni program varstva okolja (MOP, poletje 2005);
- pripraviti in sprejeti Operativni program ohranjanja biotske raznovrstnosti s programom upravljanja Natura 2000 območij (MOP, do konca 2005);
- pripraviti in sprejeti Operativni program varstva naravnih vrednot (MOP, do konca 2006);
- izgraditi kanalizacijsko omrežje in čistilne naprave skladno z Operativnim programom odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda (MOP, stalno);
- vzpostaviti vodovarstvena območja na območjih poselitve, kjer je več kot 15.000 PE (MOP, do konca 2006);
- pripraviti in sprejeti Operativni program vodooskrbe (MOP, do konca 2005);
- posodobiti in celovito urediti republiško službo varstva obalnega morja (MOP, do konca 2006);
- pripraviti Operativni program zbiranja komunalnih odpadkov (MOP, do konca 2005);
- zapirati obstoječa odlagališča ter rekonstruirati in širiti obstoječa odlagališča, ki bodo obratovala do konca leta 2008 v skladu z Operativnim programom (MOP, stalno);
- pripraviti Operativni program ravnanja z nevarnimi odpadki (MOP, do konca 2005);
- spodbujati energijsko varčevanje in zniževanje energetske intenzivnosti, s poudarkom v javnem sektorju (MOP, stalno);
- pripraviti Operativni program za zmanjšanje nacionalnih emisij za SO_2, NO_x, HOS in NH_3, ter doseganje ciljnih vrednosti (MOP, do konca 2005);
- izpolnjevati obveznosti Kjotskega protokola o zmanjševanju toplogrednih plinov in vzpostaviti sistem trgovanja s pravicami emisij (MOP, do konca 2005);
- analizirati ranljivost na podnebne spremembe in se prilagoditi nanje (MOP, do konca 2006);
- širiti plinifikacijo, daljinsko ogrevanje na biomaso in soproizvodnjo električne energije in toplote (MG, stalno);
- dosledno uveljaviti okoljska merila pri financiranju ukrepov v kmetijstvu (MKGP, jesen 2006); povečevati območja ekološke pridelave hrane, uveljaviti varnostne standarde pri reji živali in sledljivost proizvodov (MKGP, pomlad 2006);
- ukiniti izjeme pri obdavčevanju z ekološkimi taksami in davki; upoštevati merila okoljske neškodljivosti pri podeljevanju subvencij (MF, do konca 2006);
- sodelovati z nevladnimi organizacijami pri ozaveščanju javnosti; promovirati ekološke izdelke, varčevanje z energijo, nakupe preko interneta; sofinancirati podjetniške projekte proizvodnje ekoloških izdelkov in uvajanje dela od doma (MOP, stalno);
- oblikovati medsektorske (intertematske) izobraževalne programe na temo trajnostnega razvoja (integrirati okoljska načela in vsebine v sektorske politike)

za javnost in javno upravo (MJU-upravna akademija, MOP, MKGP, MP, MG, stalno);
- dopolniti Zakon o javnih naročilih, tako, da se pri javnih naročilih upoštevajo tudi trajnostni razvojni kriteriji in vpeljevanje zelenih javnih naročil (MF in MOP, pomlad 2006);
- pripraviti in sprejeti Operativni program spodbujanja uporabe okoljskih tehnologij (MOP, do konca 2006);
- pripraviti in sprejeti nacionalni program ravnanja z radioaktivnimi odpadki (MOP, poletje 2005);
- zagotoviti uresničevanje nacionalnega programa varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami do leta 2007 in sprejeti nov program za obdobje do leta 2013 (MO, stalno);
- uveljaviti projekte v sklopu Evropske arhitekture inteligentnih transportnih sistemov (MZP, MVZT, do konca 2006).

Zdravje kot del kakovosti življenja
- oblikovati usmeritev za varovanje in krepitev zdravja in zmanjševanje razlik v zdravju med regijami in skupinami prebivalcev (MZ, do konca 2005);
- pripraviti in uresničevati programe varovanja zdravja s področja življenjskega sloga (prehranska politika, telesna dejavnost, alkohol, kajenje idr.) (MZ, 2006);
- povečati učinkovitost sistema v smislu izboljšanja dostopnosti in kakovosti zdravstvenih storitev in okrepiti preventivne zdravstvene programe (MZ, 2006);
- posodobiti zdravstvene zmogljivosti na vseh ravneh zdravstvene dejavnosti, vključno z nujno medicinsko pomočjo (MZ, 2006).

Kultura kot dejavnik identitete in razvoja
- zagotoviti uresničevanje nacionalnega programa za kulturo 2004–2007 in sprejeti nov program za obdobje do leta 2013 (MK, stalno);
- izboljšati varstvo kulturne dediščine – pripraviti zakon o varstvu kulturne dediščine (MK, MOP, 2006);
- zagotoviti medijski pluralizem s spremembami zakona o medijih (MK, 2005) in zakona o RTVS (MK, 2005);
- pospeševati konkurenčnost RS na področju filma s spremembo zakona o Filmskem skladu Republike Slovenije (MK, 2006) in pripraviti zakon o filmu (MK, 2005);
- aktivnosti za afirmiranje slovenskega jezika (MK, stalno);
- spodbujati vlaganja v kulturo s tovrstnim zakonom (MK, 2006);
- izboljšati varstvo dokumentarnega in arhivskega gradiva z novim zakonom, ki bo urejal to področje (MK, 2005);
- urediti področje založništva z zakonom o obveznem izvodu (MK, 2005);
- aktivnosti za krepitev nacionalne identitete in kulture v okviru sistema vzgoje in izobraževanja (MŠŠ; stalno).

Priloga: uresničljivost gospodarskega cilja strategije

37. Ta priloga opredeljuje osnovne kvantitativne okvire Strategije razvoja Slovenije in s tem preverja realističnost strateškega gospodarskega cilja, da bi v desetih letih Slovenija presegla povprečno raven gospodarske razvitosti razširjene EU. Priloga se zaenkrat osredotoča na gospodarsko področje in na osnovne determinante gospodarske rasti. V nadaljevanju dela na strategiji, to je v času priprave programske priloge, bo scenarij dopolnjen s kvantitativnimi cilji tudi na drugih področjih razvoja.

38. Metodološki pristop za izdelavo projekcij možne gospodarske rasti temelji na analizi možnosti ponudbe, s pomočjo ekonometrične analize agregatne proizvodne funkcije Slovenije, torej analize učinkov proizvodnih dejavnikov oziroma faktorjev. Pri dolgoročnejših projekcijah je analiza možnosti ponudbe zmeraj osnovni pristop. V prvem koraku izdelave projekcij smo na podatkih za tranzicijsko obdobje opredelili in testirali proizvodno funkcijo slovenskega gospodarstva, ki temelji na štirih proizvodnih dejavnikih: delu (zaposlenosti), človeškem kapitalu (izobrazbi), fizičnem kapitalu (osnovnih sredstvih) in tehničnem napredku (splošni faktorski produktivnosti). V naslednjem koraku je bila narejena osnovna projekcija gospodarske rasti, ki je izhajala iz predpostavke, da bo razvoj produkcijskih dejavnikov v prihodnje enak zgodovinskim trendom, ki ne upoštevajo možnih učinkov sprememb razvojne politike. Preverili smo tudi občutljivost osnovne projekcije na negotovost glede dejanskega učinka posameznih dejavnikov na rast, pri čemer gre predvsem za metodološka vprašanja kakovosti zgodovinskih podatkov oziroma njihovih ocen ter za vprašanje statistične zanesljivosti projekcij. V tretjem koraku pa smo analizirali odzivnost gospodarske rasti na spremembe v predvideni rasti tistih inputov (proizvodnih dejavnikov), na katere je možno v prihodnje vplivati s spremembami razvojne politike. Podrobne narodnogospodarske bilance bomo izdelali v naslednjih mesecih, izhajajoč iz Pomladanskega poročila in Poročila o razvoju.

39. Dohitevanje povprečne razvitosti razširjene EU do leta 2013 zahteva, da v obdobju 2006–2013 v povprečju presegamo stopnjo rasti razvitejših članic EU za tri odstotne točke. To je ambiciozen cilj na zgornji meji dosegljivega. Predstavlja zgornjo možno mejo rasti slovenskega gospodarstva, ki je dosegljiva le ob optimalni implementaciji ukrepov SRS. Dohitevanje povprečja EU do leta 2013 in zato potreben preskok v stopnji gospodarske rasti zato zahtevata tudi preskok v miselnosti in dvig potencialne gospodarske rasti s sedanjih 3,7 % nad 5 %.

40. Celotno obdobje lahko z vidika dinamike gospodarske rasti razdelimo v tri podobdobja. V prvem obdobju do leta 2007, ko bo potekalo izvajanje kratkoročnih ukrepov, predvidenih v strategiji, in bodo tudi makroekonomske politike zaradi izpolnjevanja maastrichtskih konvergenčnih kriterijev naravnane predvsem stabilizacijsko, je predvideno zmerno pospeševanje gospodarske rasti in znižanje inflacije na raven maastrichtskega kriterija. Rast produktivnosti v tem obdobju še ne bi bistveno odstopala od rasti, dosežene v zadnjih desetih letih, tudi v sami strukturi bruto domačega proizvoda še ni prišlo do bistvenih sprememb. Preboj na višjo

*Izhodišča za ciljni razvojni scenarij SRS so izšla v posebnem delovnem zvezku UMAR, št. 12/2005.

razvojno raven in preseganje 5-odstotne gospodarske rasti bo možno šele v letu 2007, ko bi kratkoročni ukrepi, predvideni v strategiji, že začeli dajati prve rezultate in bi vplivali na hitrejšo rast produktivnosti in konkurenčnosti gospodarstva. Obdobju pospešene gospodarske rasti, ki bi se zaključilo približno leta 2010, bi sledilo obdobje relativne umiritve rasti na ravni približno 5 odstotkov, kar bi z uresničevanjem ukrepov SRS predstavljalo novo raven potencialne rasti BDP, inflacija pa bi se lahko približala evropskemu povprečju.

41. Na ponudbeni strani bo razvojni preskok zahteval prestrukturiranje gospodarstva v smeri močnejših storitvenih dejavnosti (povečanje deleža v strukturi dodane vrednosti na 67 % do leta 2013), kjer se bo obseg na znanju temelječih storitev povečeval znatno hitreje od obsega ostalih storitev. V okviru storitev, ki temeljijo na znanju, bodo najhitreje naraščale finančne, poslovne in telekomunikacijske storitve. Zaostanek finančnega sektorja je po kazalcih razvitosti za razvitostjo finančnega sektorja v EU večji od relativnega zaostanka pri BDP, zato ima finančno posredništvo vse možnosti za zelo hiter razvoj in bi poleg poslovnih storitev lahko imelo najvišje stopnje rasti dodane vrednosti po dejavnostih, ki bi močno presegale stopnjo gospodarske rasti. Tudi med javnimi storitvami bo najhitreje naraščal obseg na znanju temelječih storitev: zdravstva in socialnega varstva ter izobraževanja. Prvih zaradi staranja prebivalstva in povečanih potreb po zdravstvenih in socialno varstvenih storitvah, drugih pa zaradi pričakovanih visokih stopenj rasti višješolskega in visokošolskega izobraževanja ter izobraževanja odraslih.

42. Hkrati bi z optimalno implementacijo ukrepov SRS tudi v slovenski predelovalni industriji lahko spodbudili razvojni preboj v smeri uveljavitve visoko in srednje visoko tehnoloških panog. Te panoge bi se približale 50-odstotnemu deležu v skupni ustvarjeni dodani vrednosti dejavnosti; skupni delež predelovalnih dejavnosti kot celote pa naj se v okviru proizvodne strukture BDP-ja ne bi povečeval. Podoben razvojni preboj sta izpeljali Finska in Madžarska, slednja s pomočjo neposrednih tujih investicij, prva pa z angažiranjem človeškega kapitala in velikimi ter učinkovitimi vlaganji v raziskave in razvoj.

43. Prestrukturiranje predelovalnih dejavnosti in krepitev na znanju temelječih storitvenih dejavnosti bosta omogočila hitra rast izdatkov za raziskave in razvoj ter vlaganja v človeški kapital. Rast izdatkov za raziskave in razvoj je v obdobju 1998–2002 dosegala 6,5 %, za doseganje ciljne vrednosti 3 % BDP za raziskave in razvoj v letu 2010 bi morali omenjeni izdatki v obdobju 2003–2010 rasti še hitreje, in sicer 13,7 % letno. S povečanimi vlaganji v izobraževanje se bo povečevala vključenost mladih in odraslih v izobraževanje – vključenost mladih (15–19 let) v sekundarno izobraževanje se bo približala 80 %, vključenost mladih (19–23 let) v terciarno izobraževanje bo dosegla 55 % generacije. Z izvajanjem ukrepov iz nacionalnega programoma izobraževanja odraslih se bo povečal tudi delež odraslih vključenih v izobraževanje. Povprečno število let šolanja delovno aktivnih bi se povečalo z 11,8 v letu 2003 na 12,6 v letu 2013. Ustvariti bi bilo treba spodbude, da bi se diplomanti terciarnega izobraževanja zaposlovali predvsem v zasebnem sektorju. Brez povečanih vlaganj v ljudi slovenska predelovalna dejavnost ne bo sposobna zahtevnega prestrukturiranja in hitrejše rasti produktivnosti. Empirične študije za druge države kažejo, da povečanje povprečnega števila let šolanja za 1 leto poveča agregatno produktivnost za 0,45 odstotne točke.

44. Gospodarska rast in vlaganja v znanje bodo omogočila tudi večjo zaposlenost, vendar bodo lizbonski cilji doseženi z zamudo. V obdobju pospešene gospodarske rasti bo tudi letna rast skupne zaposlenosti lahko presegla 1 %, ciljno 70-odstotno stopnjo zaposlenosti pa bo Slovenija lahko dosegla v letu 2013. To bo omogočilo tudi postopno zniževanje brezposelnosti, ki bi se do konca obdobja lahko približala 3 %. Demografske ocene, kljub predvidenemu rahlemu povečanju stopnje rodnosti, kažejo na probleme staranja prebivalstva in upadanje delovno sposobnega prebivalstva po letu 2006. Stopnjo zaposlenosti lahko povečujemo le z zmanjševanjem stopnje brezposelnosti in povečevanjem stopnje delovne aktivnosti starejših (50–64 let), predvsem pa starostne skupine 55–64, kjer je lizbonski cilj 50 % v letu 2010, stopnja zaposlenosti v Sloveniji pa je najnižja v EU. Ker je donos izobraževanja v tej starostni skupini nizek, bo večjo aktivnost starejših možno doseči le s počasnejšim izstopanjem iz trga dela. Povprečna starost ob upokojitvi se v Sloveniji po pokojninski reformi že povečuje, lizbonski cilj pa je povečanje starosti ob upokojitvi za 5 let do leta 2010. Ob upadanju demografskega potenciala po letu 2006 in staranju prebivalstva bo še posebno pomembno, da bi se pripravil program aktivnega staranja (podobno kot leta 1998 na Finskem), ki bi povečal stopnjo delovne aktivnosti starejših. Kvantiteto na področju človeškega dejavnika bo morala nadomestiti kvalitete (bolj usposobljena in bolj izkušena delovna sila).

45. Predpostavka ciljnega razvojnega scenarija je, da povpraševanje ni omejitveni razvojni dejavnik. Na strani povpraševanja na eni strani pričakujemo krepitev tujega povpraševanja in rast tržnih deležev na največjih izvoznih trgih, ki ga bo omogočil bolj konkurenčen izvoz proizvodov in storitev z višjo dodano vrednostjo, na drugi strani pa tudi krepitev domačega povpraševanja, tako zasebnega kot investicijskega, kjer bo prišlo do strukturnih premikov. Rast izvoza blaga se bo krepila skladno s prestrukturiranjem predelovalnih dejavnosti, kjer se bo krepil prispevek dodane vrednosti visokih- in srednjevisokih tehnoloških panog, glede na predviden razvoj storitvenih dejavnosti se bo relativno krepil tudi delež izvoza storitev v skupnem izvozu. Skupni izvoz bi se v obdobju največje rasti tako lahko povečeval med 9 in 10 % letno. Glede na hitro kapitalsko poglabljanje (povečevanje deleža investicij v bruto domačem proizvodu) v preteklih letih, bo razmerje med kapitalom in outputom, ki je že sedaj blizu povprečja EU, leta 2013 približno na ravni z začetka scenarijskega obdobja. Nekoliko hitreje naj bi se še povečevalo v prvem obdobju, spodbujeno z znižanjem obrestnih mer in intenzivnejšo stanovanjsko gradnjo, v naslednjih letih, pa bi prevladovale investicije v opremo in stroje. Rast zasebne potrošnje bo spodbujena s hitrejšo rastjo plač in rastjo zaposlenosti. Plače naj bi se postopoma približevale ravni primerljivih gospodarstev, pri čemer bo realna bruto plača na zaposlenega v zasebnem sektorju naraščala hitreje kot realna bruto plača na zaposlenega v javnem sektorju v vsem obdobju 2005–2013. Takšna gibanja bodo posledica okrepljenega vlaganja v človeško znanje, ki bo izrazitejše v zasebnem sektorju. Za razliko od javnega sektorja je v kadrovski strukturi zasebnega sektorja delež zaposlenih z visoko izobrazbo še relativno nizek, predvidena rast obsega visokotehnološke proizvodnje in na znanju temelječih storitev pa bo nujno zahtevala njegovo povečanje.

Proces priprave Strategije razvoja Slovenije

Proces priprave osnutka strategije. Priprava Strategije razvoja Slovenije (v nadaljevanju SRS) se je začela 7. julija 2003 z odločitvijo vlade, ki je sprejela sklep o začetku priprave strategije in za strokovno koordinacijo projekta zadolžila Urad za makroekonomske analize in razvoj (v nadaljevanju Umar). Predsednik vlade je nato imenoval skupino strokovnjakov, ki je septembra 2003 predložila prvo dispozicijo dokumenta. Dispozicija je opredelila deset programskih področij strategije (Gospodarstvo; Človeški kapital, delovna sila in trg dela; Raziskave, inovacije in tehnologija; Znanje za razvoj; Regionalni in prostorski razvoj; Okolje, Socialni vidiki razvoja; Nacionalna identiteta in kultura; Slovenija v mednarodni skupnosti in Evropski uniji; Učinkovita država). Osnutke strategije na posameznih programskih področjih so pripravile posebej oblikovane strokovne skupine, katerih delo so koordinirali: *dr. Frane Adam, dr. Janez Bešter, dr. Aleš Debeljak, dr. Bogomir Kovač, mag. Polona Kovač, dr. Ivo Lavrač, dr. Dušan Plut, dr. Ivan Svetlik, dr. Zlatko Šabič in dr. Pavel Zgaga. V delu strokovnih skupin so sodelovali: mag. Margita Adamič, Luka Arsenjuk, mag. Marijana Bednaš, dr. Bojko Bučar, dr. Maja Bučar, dr. Jože Pavlič Damijan, dr. Emil Erjavec, dr. Miroljub Ignjatović, dr. Marko Jaklič, dr. Boštjan Jazbec, mag. Sabina Kajnč, dr. Alenka Kajzer, dr. Mojca Kovač-Šebart, Dušan Kidrič, Andrej Klemenc, mag. Anja Kopač, dr. Janez Krek, dr. Tomaž Krpič; dr. Matej Lahovnik, dr. Ljubica Marjanovič-Umek, dr. Zdenko Medveš, Alojz Pluško, dr. Andrej Pogačnik, dr. Peter Raspor, dr. Borut Rončević, dr. Petra Roter, dr. Pavle Sicherl, dr. Metka Stare, mag. Marko Starman, dr. Matevž Tomšič, mag. Martina Trbanc, dr. Urban Vehovar, mag. Peter Wostner, dr. Katarina Zajc.* Strokovne skupine so pripravile prve osnutke strategij po posameznih programskih področjih.

Umar je v marcu in aprilu 2004 za večino programskih področij organiziral delavnice, na katerih je osnutke prediskutiral širši krog strokovnjakinj/strokovnjakov in predstavnic/predstavnikov ministrstev. Na podlagi diskusij na delavnicah in intenzivnega medresorskega usklajevanja je nastal osnutek strategije, ki ga je Vlada na svoji seji 16. junija 2004 sprejela kot predlog za javno razpravo.

Obseg in širina javne razprave. Javna razprava se je pričela s posvetom pri predsedniku vlade v začetku julija 2004, na katerem so sodelovali predstavniki gospodarstva, znanosti, kulture in drugih družbenih skupin. Po tej »otvoritveni« razpravi so sledile številne spontane razprave v medijih in različnih interesnih skupinah, ki so na lastno pobudo organizirale različne razprave o strategiji. Osnutek je obravnaval tudi Ekonomsko-socialni svet, vladni Svet za socialno varnost itd. Na pobudo in poziv Umarja glede zbiranja pripomb so se odzvale nekatere institucije in posamezniki, ki so posredovali pisne pripombe in priporočila za dopolnitev dokumenta. Zaradi strateške narave dokumenta in potrebe po preverjanju njegove vsebine s širšo javno razpravo je Vlada zadolžila sekretariat Sveta za trajnostni razvoj, da je prevzel vlogo organizatorja široke javne razprave. Organiziranih je bilo pet tematskih razprav s posameznimi skupinami družbenih akterjev (delodajalci, delojemalci, nevladne organizacije, družbene dejavnosti, regionalni in lokalni interesi). Vzporedno s temi aktivnostmi so potekale tudi številne druge razprave o

razvoju Slovenije, med katerimi so po širini in odmevnosti izstopali zlati Pogovori o prihodnosti pri predsedniku države.

Spletna stran Umar. Na spletni strani http://www.gov.si/umar/ je bilo objavljeno celotno besedilo osnutka SRS, vsa podporna strokovna gradiva za pripravo SRS (osnovna besedila programskih področij, ki so jih pripravile strokovne skupine ter končna poročila ekspertiz in raziskav), prepisi rezultatov javnih razprav v okviru sekretariata Sveta za trajnostni razvoj in vse pisne pripombe, ki so jih posamezniki ali institucije posredovale na Umar. Pripravljena pa je bila tudi zunanja evalvacija procesa priprave osnutka SRS in analiza javne razprave.

Poročilo o javni razpravi. Osnovno sporočilo javne razprave je bilo spoznanje, da so osnovni cilji strategije široko sprejeti, od vlade pa se predvsem pričakuje, da bo v končnem dokumentu nadalje konkretizirala cilje in predvidene ukrepe in sprejela jasno politično zavezo za uresničenje strategije. Umar je po poteku javne razprave pripravil *Poročilo o javni razpravi*, ki je vsebovalo temeljna priporočila za dokončanje besedila strategije. Januarja 2005 je Umar posredoval vsem ministrstvom osnutek SRS in Poročilo o javni razpravi s prošnjo, da naj izhajajoč iz obeh dokumentov in v luči prioritet in programa dela nove vlade pristopijo k dokončemu sooblikovanju ključnih razvojnih prioritet in akcijskega načrta za njihovo realizacijo v letih 2005–2006. Pri oblikovanju končnega besedila seveda ni bilo možno upoštevati vseh predlogov oziroma doseči soglasja o vseh vprašanjih. Tako z nevladnini okoljskimi organizacijami ni bilo doseženo soglasje glede sežiganja odpadkov (predlog moratorija za gradnjo sežigalnic do leta 2013), več kot za 3,5 % letnega izboljšanja energetske učinkovitosti in povečanja deleža ekološkega kmetijstva na najmanj 15 % do leta 2013.

Sprejetje Strategije razvoja Slovenije: Razvojna vizija in prioritete. Umar je na podlagi smiselno upoštevanih predlogov iz javne razprave, sugestij in pripomb ministrstev in vladnih strateških svetov ter v sodelovanju z vodji strokovnih skupin, ki so sodelovali v skladu s svojimi možnostmi, pripravil predlog dokončne verzije strategije v obliki dokumenta *Strategija razvoja Slovenije: Razvojna vizija in prioritete*. Predlog strategije je bil obravnavan tudi na posebnem »pogovoru o prihodnosti« pri predsedniku države, kjer se je pokazalo, da ključne usmeritve in ukrepe strategije podpira širok krog strokovnjakov in političnih strank. Po širokem medresorskem usklajevanju je tako vlada 23. junija 2005 sprejela strategijo, ki jasno opredeljuje vizijo in cilje razvoja Slovenije ter pet razvojnih prioritet z akcijskimi načrti za njihovo realizacijo v letih 2005 in 2006.

Strokovna podlaga. Vzporedno z delom na dokumentu *Strategija razvoja Slovenije: Razvojna vizija in prioritete* je v sodelovanju s strokovnimi skupinami in ministrstvi teklo in še vedno teče tudi delo na dokončanju podrobnejših strategij po posameznih programskih področjih. Le-te bodo predstavljale eno od strokovnih podlag Odboru za reforme, ki pripravlja operacionalizacijo reform, ključnih za uresničenje strategije. Strategije na programskih področjih bodo služile tudi kot podporno strokovno gradivo za pripravo Nacionalnega akcijskega načrta za izvajanje Lizbonske strategije in Državnega razvojnega programa.

Zbirka Delovni zvezki	**1/2006**: Ključni sektorji slovenskega gospodarstva: Kvantitativen in kvalitativen pristop s poudarkom na primeru predelovalnih dejavnosti, G. Kovačič, T. Jagrič **14/2005**: Pojem fleksibilnosti trga dela in stanje na trgu dela v Sloveniji, A. Kajzer **13/2005**: Analiza uspešnosti napovedi UMAR, M. Ferjančič **12/2005**: Izhodišča za ciljni razvojni scenarij Strategije razvoja Slovenije, uredili: M. Bednaš, A. Kajzer **11/2005**: Dejavnosti slovenskega gospodarstva v luči poslovanja gospodarskih družb v letu 2004, M. Koprivnikar Šušteršič, M. Kovač, G. Kovačič, J. Kušar, J. Povšnar, A. Vidrih, E. Zver **10/2005**: Srednjeročne in dolgoročne projekcije demografskega razvoja Slovenije in njegovih socialno ekonomskih komponent, T. Kraigher **9/2005**: Regije 2005 – izbrani socio-ekonomski kazalniki po regijah, J. Pečar **8/2005**: Analiza stroškov podjetij ob uvedbi dvojnega označevanja cen in pri prevzemu evra, M. Koprivnikar Šušteršič, B. Vasle **7/2005**: Analiza ekonomske upravičenosti začasne uvedbe vinjet v Sloveniji, J. Povšnar, M. Ferjančič, J. Kušar **6/2005**: Izzivi makroekonomski politik do prevzema evra, B. Vasle, M. Bednaš, J. Šušteršič, A. Kajzer **5/2005**: Učinki vstopa Slovenije v EU na gospodarska gibanja v letu 2004, Uredila: M. Bednaš. Avtorji prispevkov: B. Ferk, M. Hafner, S. Jurančič, J. Kondža, M. Koprivnikar Šušteršič, M. Kovač, G. Kovačič, T. Kraigher, J. Markič, J. Povšnar, M. Rojec, B. Vasle **4/2005**: Vpliv cene nafte na inflacijo, M. Hafner **3/2005**: Regulirane cene v Sloveniji 1992–2004, B. Vasle **2/2005**: Značilnosti finančnih ukrepov industrijske politike v Sloveniji, A. Murn **1/2005**: Poslovanje gospodarskih družb v letu 2003, J.M. Novak
Pomladansko / Jesensko poročilo	**Pomladansko poročilo 2005** **Jesensko poročilo 2005**
Zbirka Analize, raziskave in razvoj	**Strategija razvoja Slovenije** **Poročilo o razvoju 2005** **Slovenia – On the Way to the Information Society,** 2004 **Slovenija v novem desetletju: trajnost, konkurenčnost, članstvo v EU** – *povzetek* **Slovenia in the New Decade: Sustainability, Competitiveness, Membership in the EU** – *summary* **Slovenija v novem desetletju: trajnost, konkurenčnost, članstvo v EU** (SGRS 2001–2006) **Slovenia in the New Decade: Sustainability, Competitiveness, Membership in the EU**
IB revija	**IB revija 3/2005** **VSEBINA:** *Mojmir Mrak, Peter Wostner:* Absorpcijska sposobnost Republike Slovenije za črpanje sredstev EU; *Štefan Bojnec, Matjaž Novak:* Ali znotrajpanožna trgovina prevladuje v slovenski blagovni menjavi?; *Aleš Berk:* Dejavniki zadolževanja največjih slovenskih javnih delniških družb in vpliv novega zadolževanja na donostnost delnic; *Boris Majcen, Miroslav Verbič, Renger van Nieuwkoop, Jože Sambt:* Analiza prihodnjih trendov slovenskega pokojninskega sistema z dinamičnim modelom splošnega ravnovesja; *Tomaž Kraigher:* Nekatere možne smeri bodočega demografskega razvoja Slovenije in izbira predpostavk za nove projekcije prebivalstva; *Jože Sambt:* Dolgoročne projekcije izdatkov za zdravstvo in dolgotrajno oskrbo s pomočjo metode generacijskih računov; *Slaven Mičković, Andreja Lenarčič:* Izračun potencialnega BDP za potrebe izračuna učinkov staranja prebivalstva; *Mateja Slapar:* Projekcija izdatkov in prihodkov prostovoljnih kolektivnih pokojninskih zavarovanj.
Journal for Institutional Innovation, Development and Transition	**IB Review, Vol. 8/2004** *Dragica Vujadinović: Democratic in the Western Balkans and Perspectives on European Integration; Vladislav Valentinov: Social Capital and Organisational Performance: a Theoretical Perspective; Alka Obadić: Measuring Labour Market Policies' Efficiency in Croatia; Simonetta Longhi, Peter Nijkamp, Iulia Traistaru: Economic Integration and Regional Structural Change in a Wider Europe: Evidence from New EU and Accession Countries; Mićo Mrkaić, Rado Pezdir: The Regulation of Liberal Professions in Slovenia.* *Summaries.*

Naročnina	*Naročnina obsega en tiskani in en brezplačni izvod v e-verziji (publikacij, ki so na voljo v e-verziji). Vsak naslednji izvod v eni ali drugi verziji se obračuna dodatno. Pri naročnini na izvod v e-verziji (brez tiskane verzije) imate 10 % popusta.
Popusti	Na količino – po dogovoru (pri naročilu večjega števila izvodov ene publikacije do 25 %), za naročilo na več mesečnih zbirk (na dve zbirki 20 % in 25 % za naročilo na vsaj tri).
Naročilo in informacije	**UMAR, Gregorčičeva 27, 1000 Ljubljana; telefon 01-478-1043; fax 01-478-1070**. Naročene publikacije in račun vam bomo poslali po pošti. E-pošta: **publicistika.umar@gov.si**; za informacije o ostalih publikacijah se lahko obrnete na naš spletni naslov: **http://www.gov.si/umar/public.php**
Obnavljanje	Naročilo se avtomatično obnavlja za naslednje leto.
Odpoved	Odpoved naročnine velja po izteku leta, za katero je bila obnovljena. Odpoved mora biti posredovana pisno, najkasneje do konca koledarskega leta.
Naziv ustanove in ime kontak. osebe, oz. ime ter priimek naročnika in tel.št.	
Naslov naročnika	**E-naslov**
ID za DDV	Zavezanec za DDV ☐ DA ☐ NE Datum:

Želim koristiti tudi naslednje brezplačne možnosti:

- **prejemati brezplačen e-izvod publikacije na e-naslov (poleg izvoda, ki ga prejmem po navadni pošti)**	☐
- **prejemati geslo na svoj elektronski naslov (ob spremembi gesla)**	☐
- **prejemati obvestila o izdaji novih publikacij**	☐

P e r i o d i k a	SIT	**Vpišite število izvodov***	
		tiskani	**e-izvod**
Ekonomsko ogledalo. 11 številk letno. Cena za en izvod 1.500 SIT.	16.000		
Slovenian Economic Mirror. 11 številk letno. Cena za en izvod 1.500 SIT.	16.000		
Pomladansko / Jesensko poročilo. Letna naročnina za eno publikacijo 2.500 SIT.	5.000		
Spring / Autumn Report. Letna naročnina za eno publikacijo 3.500 SIT.	7.000		
Poročilo o razvoju	3.000		
Development Report	3.000		
Zbirka Delovni zvezki (za posamezne teme se lahko obrnete na spletno stran oz. gornje naslove in tel. številke; cena po ceniku velja za en izvod).	2.200		
IB revija. Štiri številke letno. Enojna številka stane 3.000 SIT, dvojna številka stane 4.000 SIT.	10.000		
Info IMAD / UMAR **Info.** 1 izvod brezplačno. Koristne informacije o UMAR. Slovensko, angleško.			
V primeru, da ne naročate celotne zbirke, vpišite izbrano publikacijo:			

K n j i ž n e i z d a j e	SIT		
Strategija razvoja Slovenije (SRS 2006–2013)	1.500		
Slovenia's Development Strategy (SDS 2006–2013)	2.000		
M. Stare, R. Kmet Zupančič, M. Bučar: **Slovenia – On the Way to the Information Society**, 2004	4.600		
Poročilo o človekovem razvoju Slovenija 2002–2003 (knjiga in CD).	2.500		
Poročilo o človekovem razvoju Slovenija 2002–2003 (knjiga ali CD).	1.900		
Human Development Report Slovenia 2002–2003 (knjiga in CD).	5.000		
Human Development Report Slovenia 2002–2003 (knjiga ali CD).	4.300		
Slovenija v novem desetletju: trajnost, konkurenčnost, članstvo v EU (SGRS 2000–2006) – povzetek	1.000		
Slovenia in the New Decade: Sustainability, Competitiveness, Membership in the EU – summary	1.500		
Slovenija v novem desetletju: trajnost, konkurenčnost, članstvo v EU (SGRS 2000–2006)	3.500		
Slovenia in the New Decade: Sustainability, Competitiveness, Membership in the EU	7.000		
B. Radej, A. Pirc Velkavrh, L. Globevnik: **Indikatorji o okolju in razvoju/Indicators on environment and development**, 1999	1.880		/
J. Seljak: **Kazalec uravnoteženega razvoja / Sustainable Development Indicators**, 2001	3.000		/
Matija Rojec: **Prestrukturiranje z neposrednimi tujimi investicijami: Slovenija/Restructuring with foreign direct investment: The Case of Slovenia**, 1998.	2.000		/
Za ostale knjižne izdaje se lahko obrnete na spletno stran oz. gornje naslove in tel. številke (vpišite izbrano knjižno izdajo):			

Davek	8,5-odstotni DDV ni vključen v ceni. 27. januar, 2006